

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Maaria Latvala & Julia Pellonpää

KORONAEPIDEMIAN VAIKUTUS VANKIEN
HENKISEEN HYVINVOINTIIN VAASAN VAN-
KILASSA

Sosiaali- ja terveysala
2021

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Maaria Latvala & Julia Pellonpää
Opinnäytetyön nimi	Koronaepidemian vaikutus vankien henkiseen hyvinvointiin Vaasan vankilassa
Vuosi	2021
Kieli	suomi
Sivumäärä	67+4 liitettä
Ohjaaja	Aira Bragge

Opinnäytetyömme tarkoitus oli selvittää, kuinka koronaepidemia on vaikuttanut vankien henkiseen hyvinvointiin Vaasan vankilassa. Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa vankien subjektiivisesta kokemuksesta koronan tuomista rajoitteista ja niiden vaikutuksesta vankien hyvinvointiin.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostuu covid-19 määrittelystä, vankeuslain tarkastelusta sekä rikosseuraamuksen ja hyvinvoinnin tarkastelusta. Keskeisiä käsitteitä tutkimuksessa ovat hyvinvointi, covid-19, rajoitukset ja vangit. Tutkimusaineisto on kerätty teemahaastattelulla. Tutkimukseen osallistui kahdeksan vankia. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tutkimuksessa käy ilmi, että rajoitteet ovat vaikuttaneet vankeihin eri tavalla. Rajoitteista eniten vankien hyvinvointiin vaikutti tapaamisien peruuntuminen. Tapaamisella viittaamme tässä opinnäytetyössä vangin ja vangin läheisten sovittuun tapaamiseen vankilan sisällä. Tutkimuksemme perusteella jokaisella vangilla oli oma subjektiivinen kokemus rajoituksista ja näin ollen rajoitusten vaikutuksista omaan hyvinvointiin.

Avainsanat¹ Hyvinvointi, Covid-19, rajoitukset, vangit

ABSTRACT

Author	Maaria Latvala & Julia Pellonpää
Title	The Impact of the Corona Epidemic on the Mental Well-being of Prisoners in Vaasa Prison
Year	2021
Language	Finnish
Pages	67+4 Appendices
Name of Supervisor	Aira Bragge

The purpose of our thesis was to find out how the corona epidemic has affected the mental well-being of prisoners in Vaasa Prison. The aim of the qualitative research was to obtain information about the prisoners' subjective experience of the limitations brought by the corona and their effects of on the well-being of the prisoners.

The frame of reference for study consists of the definition of covid-19, the review of the law of imprisonment, and the review of criminal sanction and welfare. The key concepts in the study include well-being, covid-19, limitations, and prisoners. The research material was collected through a thematic interview. Eight prisoners participated in the study. The material was analyzed using a data-driven content analysis.

The study shows that prisoners have been affected differently by the restrictions. Of the restrictions, the cancellation of meetings had the greatest impact on the well-being of prisoners. By meeting, in this thesis we refer to the agreed meeting of the prisoner and the prisoner's relatives within the prison. Based on our study, each prisoner had their own subjective experience of the limitations and thus of the effects of the limitations on their own well-being.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	8
2	OPINNÄYTETYÖN MILJÖÖ	9
2.1	Rikosseuraamuslaitos	9
2.2	Rikosseuraamuslaitoksen arvot ja strategia	11
2.3	Vaasan vankila	12
2.4	Tapaamiset Vaasan vankilassa	13
2.4.1	Valvottu tapaaminen	13
2.4.2	Valvomaton tapaaminen	14
2.4.3	Etätapaaminen	14
2.4.4	Erillään pitäminen	15
2.4.5	Työ- ja vapaa- ajan toiminnot	15
3	COVID-19	17
3.1	COVID-taudin oireet	17
3.2	COVID-taudin leviämisen ehkäiseminen	18
4	KORONAEPIDEMIAN AIHEUTTAMAT RAJOITUKSET	19
5	VANKEUSLAKI	22
5.1	Vankeuslain 12 luku	22
5.2	Vankeuslain 13 luku	22
6	HYVINVOINTI	27
6.1	Psyykinen hyvinvointi	28
6.2	Fyysinen hyvinvointi	29
6.3	Sosiaalinen hyvinvointi	29
7	OPINNÄYTETYÖPROSESSI	31
7.1	Tutkimuksen aihe, tavoitteet ja kysymykset	31
7.2	Tutkimusmenetelmä, aineiston hankinta ja analyysi	32

8	TULOKSET	34
8.1	Sosiaaliset suhteet	35
8.2	Toiminnallisuus	42
8.3	Henkinen hyvinvointi	50
8.4	Vapaa sana.....	57
9	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	62
9.1	Tutkimuksen validius	63
9.2	Tutkimuksen eettisyys	64
10	POHDINTA	65
	LÄHTEET	67
	LIITTEET.....	71

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Rikosseuraamuksen organisaation kaavio

Kuvio 2. Rikosseuraamuksen tavoitteet, perustehtävä ja arvot

Kuvio 3. Maslow`n tarvehierarkia

Kuvio 4. Rajoitukset sosiaalisiin suhteisiin

Kuvio 5. Toiminnallisuus

Kuvio 6. Henkinen hyvinvointi

Kuvio 7. Vapaa sana

LIITELUETTELO

Liite 1. Tapaamistilastot

Liite 2. Rikosseuraamuslaitoksen tutkimuslupa

Liite 3. Vankilan johtajan suostumus

Liite 4. Haastattelun suostumuslomake

1 JOHDANTO

Käsitlemme opinnäytetyössämme koronan vaikutusta vankien henkiseen hyvinvointiin Vaasan vankilassa. Miten tapaamisten peruminen on vaikuttanut vankien henkiseen hyvinvointiin? Miten rajoitukset ovat vaikuttaneet vankilan sisäiseen dynamiikkaan? Mitkä rajoitukset ovat olleet vangeille suurin henkistä hyvinvointia heikentävä tekijä? Näihin saamme vastauksen opinnäytetyössämme.

Koronaepidemia on vaikuttanut ihmisten elämään rajoittavasti. Koronaepidemian takia on julistettu maita poikkeustiloihin. Tämä on näkynyt myös Suomessa. Rajoitukset ovat koskettaneet koko maailmaa enemmän tai vähemmän.

Halusimme selvittää, miten suuresti nämä rajoitukset ovatkaan vaikuttaneet jo valmiiksi suljetussa ympäristössä. Kukaan ei tätä voisi paremmin yleisölle kertoa kuin tuomiotaan suorittavat vangit itse. Halusimme antaa vangeille ”äänen” haastatteleamalla heitä heidän kokemuksistaan liittyen koronaan. Haastattelimme vankilanjohtajaa ja käytimme Rikosseuraamuslaitoksen tutkijoilta saamaamme tietoa kysymyksiimme. Liite 1 kuvaa tapaamisten ja skype-tapaamisten määrien muutoksia ennen ja jälkeen koronan. Näin havainnollistamme koronan mukanaan tuomat muutokset vankilan arkeen. (Liite 1).

2 OPINNÄYTETYÖN MILJÖÖ

Opinnäytetyön toimintaympäristönä oli Vaasan vankila, joka sijaitsee Vaasan keskustassa, meren rannalla. Vaasan vankila on perustettu nykyisellä pohjapiirustuksella vuonna 1863 ja sillä on keskeinen asema Vaasan kaupungin historiassa. Vaasan vankila kuuluu sijaintinsa puolesta Länsi- Suomen rikosseuraamusalueeseen (LSRA). Muita Länsi- Suomen vankiloita ovat Hämeenlinnan vankila, Kylmäkosken vankila, Käyrän vankila, Satakunnan vankila, Vanajan vankila, Turun ja Vilppulan vankilat. (Vankilat 2020.)

2.1 Rikosseuraamuslaitos

Rikosseuraamuslaitos on oikeusministeriön alaisuudessa toimiva täytäntöönpanoviranomainen, joka huolehtii vankeusrangaistuksista ja yhdyskuntaseuraamuksista. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on ehkäistä uusintarikollisuutta, sekä lisätä yhteiskunnan turvallisuutta. (Rikosseuraamuslaitos 2020.)

Rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpano on rikosseuraamuslaitoksen toimijoilla yhteinen perustehtävä. Rikollisoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta huolehtivat rikosseuraamustyöntekijät ja laitoksen muut virkamiehet. Heidän tehtävänä on huolehtia rangaistusten toteuttamisesta lainmukaisesti ja turvallisesti. Lainmukaisuus merkitsee normaaliusperiaatteen noudattamista. Suoritetusta rangaistuksesta ei tulisi olla rajoitteita tuomitun elämään rangaistuksen jälkeen. Tuomitun rangaistusaika pyritäänkin suunnittelemaan niin, että tuomitulla on mahdollisuus kehittää valmiuksiaan rikoksettomaan elämään. Tuomitulla on paremmat mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaan täysivaltaisena jäsenenä, kun hänen elämänhallintaansa tuetaan vankeuden aikana. (Rikosseuraamuslaitos 2020.)

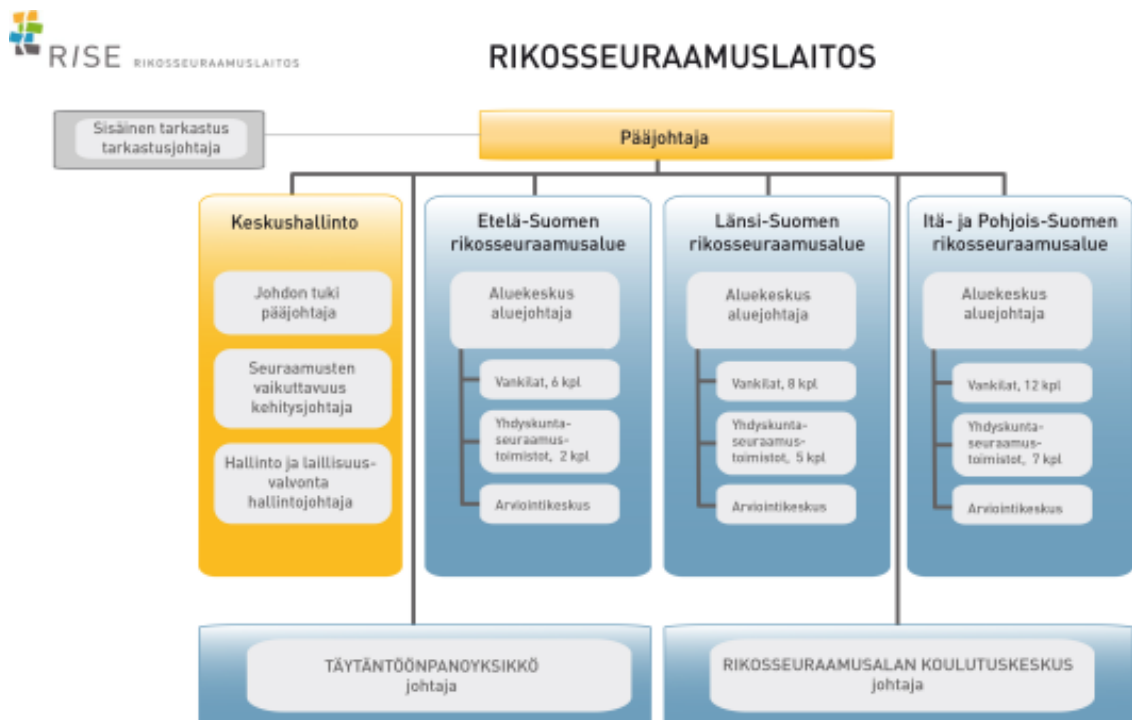
Keskushallintoyksikkö, kolme rikosseuraamusaluetta ja täytäntöönpano muodostavat rikosseuraamuslaitoksen. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiossa on

kolme rikosseuraamusaluetta. Nämä alueet ovat Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue (IPRA), Länsi-Suomen rikosseuraamuslaitos (LSRA) ja Etelä-Suomen rikosseuraamuslaitos (ESRA). Nämä kolme rikosseuraamusaluetta koostuvat aluekeskuksesta (ALKE), arviointikeskuksesta (ARKE), alueen vankiloista ja yhdyskunta-seuraamustoimistoista sekä muista yksiköistä, jotka vastaavat rangaistuksen täytäntöönpanosta. (Organisaatio 2019.)

Keskushallintoyksikkö (KEHA) sijaitsee Helsingissä. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallinto koostuu sisäisestä tarkastuksesta sekä kolmesta yksiköstä. Nämä kolme yksikköä ovat johdon tuki, laillisuusvalvonta, hallinto sekä seuraamusten vaikuttavuus. (Organisaatio 2019.)

Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön tehtävänä on hoitaa muodollisen täytäntöönpanon tehtävät. Vankeudesta huolehtiminen, valvontarangaistusten ja tutkintavankeuden ajallisen keston toteutumisesta perustuslain edellyttävällä tavalla vastaa muodollinen täytäntöönpano sekä tutkintavankeuden hallinnollisella toimeenpanijalla. (Organisaatio 2019.)

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus kuuluu myös rikosseuraamuslaitokseen, sillä se vastaa alan koulutuksesta. RSKK (rikosseuraamusalan koulutuskeskus) vastaa myös henkilöstön täydentävästä koulutuksesta sekä ammattitaidon ylläpitämisestä. (Organisaatio 2019.)

Kuvio 1. Rikosseuraamuksen organisaatio kaavio

2.2 Rikosseuraamuslaitoksen arvot ja strategia

Rikosseuraamuksen tavoitteena on Rikosseuraamuslaitoksen tausta-arvoihin sitoutuminen kaikessa toiminnassa. Rikosseuraamuslaitoksen arvot ovat turvallisuus, ihmisarvon kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus, sekä usko ihmisen mahdollisuuksiin muuttua ja kasvaa. Täytäntöönpanon tulee olla sellaista, että se tukee rangaistukseen tuomitun yksilöllistä kasvua ja kehitystä, pyrkimyksessä rikoksettomaan elämään. Seuraamusten täytäntöönpanon tulee olla inhimillistä, tasa-vertaista ja lainmukaista sekä toimia oikeuden ja kohtuuden periaatteella. (Rikosseuraamuslaitoksen strategia)

Kuvio 2. Rikosseuraamuksen tavoitteet, perustehtävä ja arvot

2.3 Vaasan vankila

Vaasan vankila muodostaa kahdesta yksiköstä. Nämä yksiköt ovat suljettu osasto, jossa on 58-paikkaa sekä avo-osasto, jossa on 12-paikkaa. Suljetulla osastolla on paikkoja miehille sekä naisille. Avovankilassa paikkoja on vain miehille. Vangit ovat pääsääntöisesti kotoisin Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakunnista. Henkilöstöä Vaasan vankilassa on noin 60 henkeä. (Vaasan vankila 2021.) Suunnitelmallista rangaistusajan työskentelyä tehdään vankien kanssa Vaasan vankilassa. (Vaasan vankila 2021.)

2.4 Tapaamiset Vaasan vankilassa

Vaasan vankilassa on mahdollista toteuttaa valvottuja ja valvomattomia tapaamisia. Etätapaamisen järjestäminen Skypen välityksellä on mahdollista. Vangin tapaajan henkilöllisyys voidaan tarkistaa tarvittaessa. (Tapaamiset 2019.) Vaasan vankilassa on käytössä turvatarkastus metallinilmaisimen, sekä koiran avulla. Tapaamisia on lauantaisin ja sunnuntaisin klo 12:00 – 12:45 ja 13:00 – 13:45. Vangin on varattava aika tapaamiseen etukäteen. Tapaaminen varataan asiointilomakkeella asunto-osaston rikosseuraamusesimieheltä kyseistä ajankohtaa edeltävään torstaihin klo 18:00 mennessä. Tapaamiset järjestetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Vanki ilmoittaa itse tapaamisajankohdan tapaajalle. Vankia voivat tulla tapaamaan puoliso ja samaan perheeseen kuuluvat lapset, tai enintään kaksi muuta tapaajaa. Tapaamisen ehtojen mukaan tapaaja ja vanki eivät saa pitää muistiinpanovälineitä tai välittää kirjallisia viestejä ilman henkilökunnan lupaa. Vanki ja tapaaja eivät saa koskettaa toisiaan tapaamisen aikana. Vangin ja tapaajan välissä on muovilevy. Mikäli vanki rikkoo tapaamisen ehtoja, voidaan hänelle määrätä kurinpitörangaistus. (Vaasan vankilan järjestyssääntö.)

2.4.1 Valvottu tapaaminen

Vaasan vankilassa on tila valvotuille tapaamisille, jossa on muovinen väliseinä vangin ja hänen tapaajansa välillä. Vangeille on mahdollisuus myöntää lupa alle 15-vuotiaan lapsen tapaamiseen suljetussa vankilassa. Alle 15-vuotiasta lasta ei päästetä vankilaan ilman saattajaa. Saattajaa ei tarvita, jos hänen läsnäoloon pidetään tarpeettomana aikaisempien tapaamisten tai muun vastaavan syyn takia sekä jos lapsen kehitystaso osoittaa, ettei saattajaa tarvita. (Tapaamiset 2019.) 45 minuuttia kestävä valvottu lapsitapaaminen on lauantaisin ja sunnuntaisin klo 14:00. (Vaasan vankilan järjestyssääntö)

Tapaamiset voidaan keskeyttää tarvittaessa, jos tämä on tarpeellista rikoksen esittämiseksi tai sillä turvataan vankilan turvallisuutta tai järjestystä. Jos tapaaja yrit-

tää tai kuljettaa vankilaan vieraillessaan huumeita tai muuta luvatonta, voi vankilan johtaja antaa vierailijalle jopa puolen vuoden pituisen vierailukiellon. Vierailukielloa ei saa antaa vangin asiamiehelle tai vangin lähiomaiselle, vaan tulee tapaaminen järjestää erityisen valvotuissa olosuhteissa. (Tapaamiset 2019.)

2.4.2 Valvottoman tapaaminen

Vangilla on oikeus hakea valvottujen tapaamisten lisäksi valvomatonta tapaamista eli perhetapaamista. Vankilan johtaja, toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies tai ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies voi myöntää oikeuden valvomattomaan tapaamiseen. Perhetapaamista vanki voi hakea hänen lähiomaistensa, muiden läheisten tai hänelle tärkeiden henkilöiden kesken. Valvomattomissa tapaamisissa turvallisuusnäkökohtien on aina täytyttävä. (Tapaamiset 2019.)

Valvomattomat tapaamisen eli perhetapaamisen kesto vaihtelee parista tunnista kuuteen tuntiin. Perhetapaamiset järjestetään tiistaisin, torstaisin, sekä lauantaisin ja sunnuntaisin. Perhetapaamisille on omat huoneet, jotka on sisustettu kodinomaisiksi vankilassa. Näissä tiloissa on mahdollista laittaa tarjottavaa ja keittää kahvia. Näissä tiloissa on sänky, peseytymistilat sekä leluja lapsia varten. (Tapaamiset 2019.)

2.4.3 Etätapaaminen

Etätapaaminen voidaan järjestää vankilassa Skypen välityksellä. Etätapaamisia voidaan järjestää tapauksissa, jossa vangin läheiset asuvat toiselle paikkakunnalla tai ulkomailla. (Tapaamiset 2019.) Vangit voivat hakea lupaa etätapaamisiin vankilan johtajalta. Vangit ilmoittavat läheisilleen ajankohdan, jolloin videopuhelut Skypen välityksellä voidaan toteuttaa. Tapaajalla on oltava käytössään Skypen ilmaisversio. Tapaajan on ilmoitettava Skype -yhteystieto tapaamislupaa varten. Skype yh-

teys muodostetaan vankilasta käsin siihen sovittuna ajankohtana. Skype -puhe- lussa saavat olla mukana vain tapaamiseen lupaa haetut henkilöt. (Vankilat 2020.)

2.4.4 Erillään pitäminen

Vanki voidaan pitää erillään muista vangeista, mikäli se on välttämätöntä. Tällaisia tilanteita voivat olla muun muassa; vanki vaarantaa vakavasti toisen henkeä ja ter- veyttä, ilmeisen karkaamis- tai vapauttamisyrityksen estämiseksi, päihdyttävän ai- neen jatkuvan käytön tai huumausainerikoksen estämiseksi, tai vastaavan vanki- lan järjestystä vakavasti vaarantavan teon estämiseksi. Erillään pitäminen ei ole kurinpitorangaistus, vaan turvaamistoimenpide. Erillään pitämistä ei myöskään saa jatkaa kauemmin kuin se on välttämätöntä. Vanki voidaan myös pitää erillään yhteydenpitorajoitusten vuoksi, sekä vangin omasta pyynnöstä, mikäli tällä on pe- rusteltu syy. (Rikosseuraamuslaitos 2020.)

2.4.5 Työ- ja vapaa- ajan toiminnot

Toimintojen tarkoituksena on edistää vangin sijoittumista yhteiskuntaan. (Toimin- not 2019).

Vaasan vankila tarjoaa työpaikkoja pakkaamossa, maalaamossa ja muualla toimin- tarakennuksessa. Työpaikkoja on myös keittiöllä, vastaanotto-osastolla, puhdistaj- an tehtävissä ja kirjastossa. Vankilassa on mahdollisuus opiskella peruskoulu- ja lukio-opintoja, sekä metallialan perustutkintoa. Vankilassa on päihdekuntoutusta, sekä erilaista vapautteen valmentavaa toimintaa. Erilaiset kurssit ja kuntouttavat toimintaohjelmat, kuten suuttumuksen ja käyttäytymisen hallintaan vaikuttava ohjelmat ovat vangeille mahdollisia. Vaasan vankilassa tehdään päihdetyötä Ma- jakka-osastolla. Majakka -osasto on 6- paikkainen osasto, jossa tehdään akkredi- toitua yhteisohoidollista työtä. Vaasan vankilassa tehdään vankien kanssa myös parisuhde- sekä perhetyötä. Vapaa-ajan toimintoina järjestetään viikko-ohjelman mukaisesti. Viikko ohjelmaan kuuluu muun muassa liikuntahalli ja kuntosalin käyttö, SPR-, AA- ja NA-ryhmiä, sekä hengellisiä tilaisuuksia. Kesäisin vapaa-ajan

toiminta keskittyy ulkoiluun. Vangeille on myös järjestetty mahdollisuus vankilan kirjastopalveluiden käyttöön viikoittain. (Vaasan vankilan järjestyssääntö.)

3 COVID-19

Joulukuussa 2019 Kiinassa todettiin keuhkokuume tapauksia, joiden aiheuttajaksi varmistui aikaisemmin tuntematon koronavirus. Uusi tuntematon koronavirus, SARS-CoV-2 nimettiin sen sukulaisviruksen, SARS- koronaviruksen mukaisesti. Uutta koronaviruksen aiheuttamaa tautia kutsutaan COVID-19:ksi (Koronavirus CO-VID-19. 2021).

Koronaviruksia oin todettu ihmisillä ja eläimillä. Uusi koronavirus, COVID-19 on läheistä sukua SARS-koronaviruksen ja lepakoista löydettyjen koronavirusten kanssa. Tutkijat ovat epäilleet, että uusi koronavirus on todennäköisesti lähtöisin yksittäistartunnasta. Tämä tartunta on tapahtunut eläimen ja ihmisen välillä. Eräs teoria COVID-19 syntyyn onkin, että virus on tarttunut eläimistä ihmisiin jo kauemman aikaa, ja näin tartunnan saaneita on ollut useampia. Tämän jälkeen COVID-19-virus on alkanut levitä ihmisestä toiseen. (Koronavirus COVID-19, 2021).

3.1 COVID-taudin oireet

COVID-19 aiheuttaa äkillisen hengitystieinfektion. Viruksen taudinkuva voi vaihdella oireettomasti taudista erittäin vakavaan tautimuotoon. Taudin edetessä oireet voivat myös vaihdella. Vakavan tautimuodon saaneilla on ollut jokin riskitekijä, kuten vaikea-asteinen sydänsairaus tai korkea ikä. (Oireet ja hoito – koronavirus, 2021).

Tyypillisiä oireita COVID-19 viruksen saaneilla on kuume, väsymys ja kuiva yskä. Muita mahdollisia oireita COVID-19 viruksessa on maku- tai hajuaistin menetys, pahoinvointi tai pääkipu, lihaskipu ja kurkkukipu. Nämä oireet eivät ole tyypillisiä ja näitä esiintyykin vain osalla sairastuneista. (Coronavirus disease (COVID-19 2020).

COVID-19 koronavirus tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö aivastaa tai yskii. (Tarttuminen ja suojautuminen – koronavirus,2021.)

3.2 COVID-taudin leviämisen ehkäiseminen

COVID-19 leviämisen ehkäisemiseksi on asetettu jokaisen arkeen vaikuttavia rajoituksia ja suosituksia, tavoitteena on yhteiskunnan selviäminen koronan aiheuttamasta kriisistä. Näiden tarkoituksena on, että Suomi selviäisi koronakriisistä. Näillä rajoituksilla ja suosituksilla pyritään suojelemaan kaikkien terveyttä ja erityisesti haavoittuvimpien terveyttä ja elämää. (Rajoitukset ja suositukset koronaepidemian aikana, 2021).

Epidemiavaiheessa suosituksia ja rajoituksia on säädetty hygieniaan ja etäisyyksien pitämiseen, tapahtumiin ja kokoontumisiin, harrastuksiin, varhaiskasvatukseen, opetukseen sekä koulutukseen, etätyöhön, ravintoloihin, kahviloihin sekä anniskelupaikkoihin ja matkustamiseen Suomen rajojen yli. Hyvä hygienia on korostunut COVID-19 aikana. Koronaepidemian kurissapitämiseksi on suositeltu ihmisten välisten kontaktien välttämistä esimerkiksi turvavälein ja kokoontumisrajoituksin, pisaratartuntojen estämistä kasvomaskeja käyttämällä. (Rajoitukset ja suosituksen koronaepidemian aikana, 2021).

4 KORONAEPIDEMIAN AIHEUTTAMAT RAJOITUKSET

Haastattelimme Vaasan vankilan johtajaa siitä, millaisia toimenpiteitä korona edellytti vankilassa. Lähetimme hänelle sähköpostitse kysymyksiä, jotka heräsivät vankeja haastateltaessa. Haimme vastauksia muun muassa kysymyksiin, olivatko kaikkien Suomen suljettujen vankiloiden rajoitukset samat ja olisiko tapaamisia voitu järjestää, jos tapaaja olisi saanut negatiivisen testituloksen.

Vaasan vankilan johtaja kertoi haastattelussa, että Vaasan vankilassa on tehty erilaisia toimenpiteitä koronaepidemian takia. Toimenpiteitä on ollut vankien poistumislupien peruuttaminen, valvomattomien ja valvottujen tapaamisten peruuttaminen, vankilan osastointi, avolaitostyön peruuttaminen ja toimintojen rajoittamista. Vaasan vankilassa on tehty erilaisia toimenpiteitä, jotta vankila turvattaisiin koronavirukselta. (Keskinen, P, 2021.)

Kysyimme haastattelussa olisiko tapaamiset voineet järjestää, siten että tapaaja siviilissä olisi tuonut negatiivisen koronatestin ja tapaaja vankilassa olisi mennyt omaehtoiseen karanteeniin ennen tapaamista ja tapaamisen jälkeen. Vaasa vankilan johtaja kertoi, että tämän kaltainen käytäntö on ollut osaltaan käytössä. Vankilan johtaja kertoi, että tapaaminen on ollut mahdollista, jos vanki suostui omaehtoiseen karanteeniin. Omaehtoiseen karanteeniin ei kumminkaan ollut halukkuutta vankien keskuudessa. Vankilan johtaja kertoi, ettei negatiivinen koronatesti ollut keinovalikoimassa mukana. Vankilan johtaja pohdiskeli, että negatiivinen testitulokseksi on terveystieto ja sen vaatiminen luvan edellytyksenä on ongelmallinen. (Keskinen, P, 2021.)

Halusimme selvittää, kokiko vankilan johtaja jonkun rajoituksen olleen vaikea toteuttaa. Vankilan johtaja kertoi, ettei toteutus ollut ongelmallinen. Vankilan johtaja koki, että rajoitukset olivat helppo toteuttaa, kun lupia ei vaan myönnetty vangeille. Vankilan johtaja koki ongelmaksi rajoituksista seuranneet muut haitat. (Keskinen, P, 2021.)

Halusimme myös selvittää haastattelun kautta, että oliko jokaisella Suomen suljetulla vankilalla rajoitukset linjattu samalla tavalla. Ja mikäli näin ei ollut, millä perusteella päätökset on tehty? Vaasan vankilan johtaja kertoi, että ensimmäisessä aallossa rajoitukset olivat valtakunnallisia eli rajoitukset olivat samanlaisia kaikissa vankiloissa. Vankilan johtaja kertoi, että myöhemmin rajoitukset muutettiin alueelliseksi, jolloin käytössä oli tartuntalukuun liittyvät rajoitukset. (Keskinen, P, 2021.)

Kysyimme haastattelussa vankilan johtajalta, oliko joku rajoituksista hänen oma arvokäsityksensä vastainen. Vaasan vankilan johtaja kumminkin koki, ettei mikään rajoituksista ole ollut hänen arvokäsityksensä vastainen. Vankilan johtaja perusteli tämän siten, että rajoituksissa on ollut kyse terveysturvallisuudesta ja perusoikeuksien suojaamisesta. Vankilan johtaja kertoi, että tässä on onnistuttu hyvin. (Keskinen, P, 2021.)

Halusimme selvittää vankilan johtajan tyytyväisyyttä rajoitusten täytäntöönpanoon. Vankilan johtaja oli sinällään tyytyväinen rajoitusten täytäntöönpanoon. Vankilan johtaja koki ainoana poikkeuksena toisen aallon, joka puhkesi Vaasassa nopeammin kuin muualla. Tämän seurauksena rajoitustoimet eivät seuranneet tartuntaluvun mukana eikä niihin saanut lupaa. Vankilan johtaja koki, että rajoitusten purkaminen on ollut ylivarovaista eikä seurannut kaikilta osin muuta yhteiskuntaa. Vaasan vankilan johtaja koki, että rajoitukset perustettiin nopeasti, mutta niiden purkamisessa venyteltiin. (Keskinen, P, 2021.)

Halusimme selvittää, kuinka henkilökunta vastaanotto koronarajoitukset. Vaasan vankilan johtaja kertoi, että henkilökunta vastaanotto koronarajoitukset todella hyvin. Vankilan johtaja kertoi, että henkilökunta ymmärsi mistä asiasta on kyse. Vankilanjohtaja kertoi, että jossain vaiheessa kyseenalaistettiin rajoitusten tarpeellisuutta, kun tilanne helpottui. (Keskinen, P, 2021.)

Halusimme myös vankilan johtajan näkemyksen, siitä kuinka vangit ovat ottaneet vastaan koronarajoitukset Vaasan vankilassa. Vankilan johtajan mielestä vangit ottivat rajoitukset pääsääntöisesti hyvin. Vankilan johtaja kumminkin lisäsi, että rajoitukset olivat rajuja ja se aiheutti vangeille varmasti ikäviä tilanteita. (Keskinen, P, 2021.)

Viimeiseksi halusimme selvittää Vaasan vankilan johtajan mielipiteen, että olisiko jotain voinut tehdä toisin. Kysyimme mielipidettä yleisesti Vaasan vankilan ja rikosseuraamuksen näkökulmasta. Vaasan vankilan johtaja kertoi, ettei osaa vielä tässä vaiheessa sanoa, kun ei ole ehtinyt analysoida asiaa. Vankilan johtaja koki, että mahdollisesti täytyy odottaa epidemian laantumista, jolloin asiaan saadaan etäisyyttä. Vankilan johtaja kertoi, että tällä hetkellä ykkösprioriteetti on suojata vakavalta ja henkeä uhkaavalta taudilta. Vankilan johtaja koki, että tässä on onnistuttu. (Keskinen, P, 2021.)

5 VANKEUSLAKI

Tässä luvussa tarkastelemme vankeuslakia ja sen pykäläliittymien vankien oikeuden tavata vieraita ja pitää yhteyttä vankilan ulkopuolelle. Vangeilla on oikeus tavata vieraita vankilassa niille varatuilla aikoina. Vangeilla on oikeus tavata vierailijoita vankilan vierailuaikojen puitteissa ja erityisen painavasta syystä sen ulkopuolella. (Tapaamiset 2019.) Vankeuslakia tarkastelemme erityisesti lukuja 12 ja 13, sillä nämä lakipykälät ovat vahvasti yhteydessä opinnäytetyöhömmme.

5.1 Vankeuslain 12 luku

Vankeuslain luvussa 12 on määritelty kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä. Luvusta 12 tarkastelemme puhelimen käyttöä. Tarkastelemme tähän erityisesti 6§, jossa on säädetty puhelimen käytöstä. (10.4.2015/393.)

Vangeille on annettava vankilassa mahdollisuus olla omalla kustannuksellaan puhelimitse yhteydessä vankilan ulkopuolelle. Puhelimen käyttö voidaan sallia korvauksetta, kun kyse on välttämättömien asioiden hoitamisesta tai siihen on muu erityinen syy. Välttämättömiä määräyksiä puhelimen käyttöajasta voidaan antaa vankilan järjestyssäännöissä. Puhelimen käytön ehtona voi olla, että vanki ilmoittaa henkilöstölle kehen hänen on tarkoitus ottaa yhteyttä. (10.4.2015/393.)

5.2 Vankeuslain 13 luku

Vankeuslain luvussa 13 on määritelty tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle. Tästä luvusta tarkastelemme erityisesti 1§, 2§, 3§, 4§, 5§, 6§, 7§, 9§, 13§ ja 16§. Nämä pykälät määrittävät eri henkilöiden tapaamisia sekä erityyppisiä tapaamisia, tapaamisen peruuttamista ja epäämistä, yhteydenpito videoyhteyden välityksellä ja yksityisiä keskusteluja. (10.4.2015/393.)

1§ Tapaaminen

Vangeilla on oikeus tavata vieraita vankilassa niille varattuina aikoina. Tapaamisia voi olla useita, kunhan se ei haittaa vankilan toimintaa ja järjestystä. Tapaamisia voidaan sallia tärkeästä syystä sekä vangin yhteyksien säilyttämiksi myös muulloinkin kuin tapaamisille varattuina aikoina. Vangin oikeutta tavata muita kuin 1 luvun 5a§ tarkoitettuja lähiomaisia tai muita läheisiä tai 12 luvun 4§ tarkoitettua asiainimestään voidaan rajoittaa, jos vanki on sijoitettu varmuusosastolle. Varmuusosastolle sijoitetun vangin tapaamisia voidaan rajoittaa, jos on syytä epäillä, että näissä tapaamisissa rikottaisiin vankeuslakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä ja säännöksiä. (10.4.2015/393.)

2§ Tapaamistilat ja valvonta

Vankiloissa on oltava soveltuvat tilat valvottujen ja asiamiehen tapaamisia varten. Suljetuissa vankiloissa on oltava lisäksi 5§:ssä tarkoitettujen lapsen tapaamisia ja valvomattomien tapaamisia varten soveltuvat tilat. Videoyhteydellä tapahtuvaan yhteydenpitoon voi olla myös soveltuvat tilat vankilassa. Tapaamisia on valvottava tarpeellisella tavalla. Tapaamisia voidaan valvoa teknisellä valvonnalla tai Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on mukana tapaamisissa. Tekninen valvonta tapahtuu kameran kuvan katselun sekä tallentaen. Vangille ja hänen tapaajalleen on ilmoitettava teknisellä laitteella tapahtuvasta valvonnasta. Vangille ja tapaajalle on ilmoitettava ennen toimenpidettä, että keskustelu kuunnellaan ja tallennetaan. (10.4.2015/393.)

3§ Valvottu tapaaminen

Suljetuissa vankiloissa valvottu tapaaminen järjestetään valvotussa tapaamistilassa, jossa on rakenteellisia esteitä vangin ja tapaajan välillä, jotta pystytään ylläpitämään vankilan järjestys ja turvallisuus sekä estetään kiellettyjen aineiden ja

esineiden kulkeutuminen vankilaan. Valvottu tapaaminen voidaan järjestää erillään muista vangeista suljetuissa vankiloissa, jos on syytä epäillä, että tapaamisesta voi aiheutua vaaraa vankilan turvallisuudelle tai järjestykselle taikka muun henkilön tai vangin turvallisuudelle. (10.4.2015/393.)

4§ Valvottoman tapaaminen

Vangille voidaan myöntää lupa tavata lähiomaistaan tai muuta läheistään ilman valvontaa, jos se on perusteltua vangin yhteyksien säilyttämiseksi tai muusta samankaltaisesta syystä. Valvomattoman tapaamisen myöntäminen edellyttää, ettei tapaamisesta aiheudu haittaa vankilan toiminnalle taikka vaaraa vankilan turvallisuudelle tai järjestykselle eikä vangin tai muun henkilön turvallisuudelle. (10.4.2015/393.)

5§ Lapsen tapaaminen

Vangille voidaan myöntää lupa alle 15- vuotiaan lapsen tapaamiseen suljetussa vankilassa siihen soveltuvassa tilassa, jos tapaaminen ei ole lapsen edun vastaista ja jos tapaaminen on tarpeen vangin ja lapsen yhteyksien ylläpitämiseksi. (10.4.2015/393.)

6§ Asiamiehen tapaaminen

Vangeille on varattava mahdollisuus tavata heidän 12 luvun 4§:ssä tarkoitettuja asiamiehiä muiden henkilöiden olematta läsnä tapaamisessa. Asiamiehen ja vangin välisiä tapaamisia voidaan valvoa, jos se on välttämätöntä vankilan turvallisuuden tai järjestyksen ylläpitämiseksi. Vanki tai asiamies voi pyytää valvontaa. Valvonta suoritetaan teknillisen laitteen tai näköyhteyden avulla, kuulematta ja talentamatta vangin ja asiamiehen välistä keskustelua. Vangin ja asiamiehen tapaa-

minen voidaan järjestää tilassa, jossa heidän välillään on rakenteellisia esteitä. Ennen valvonnan aloittamista siitä on ilmoitettava vangille ja hänen asiamiehelleen. (10.4.2015/393.)

7§ Vankien välinen valvottu tapaaminen

Vangeille voidaan myöntää lupa valvottuun tapaamiseen, jos vangin lähiomainen, muu läheinen tai vangille tärkeä henkilö on sijoitettu samaan vankilaan vangiksi tai tutkintavangiksi sekä tapaaminen on perusteltu tärkeästä syystä tai vangin yhteyksien säilyttämisen nojalla. Tapaamisen voidaan myöntää, jos tapaamisesta ei aiheudu vaaraa vankilan turvallisuudelle tai järjestykselle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle. (10.4.2015/393.)

9§ Tapaamisen peruuttaminen ja epääminen

Tapaaminen voidaan peruuttaa, jos tapaamista myöntävät edellytykset eivät täyty. Tapaaminen voidaan evätä, jos vangin tapaaaja ei pysty todistamaan henkilöisyyttään luotettavasti; tapaaaja kieltäytyy turvatarkastuksesta, joka on säädetty luvussa 17 2 §:ssä tai 17 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta henkilötarkastuksesta; tapaaajan ulkoisista merkeistä päätellen tapaaaja on päihtynyt; on syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa vankilan turvallisuudelle tai järjestykselle taikka muun henkilön tai vangin turvallisuudelle. (10.4.2015/393.)

13§ Yhteydenpito videoyhteyden välityksellä

Vangeille voidaan antaa lupa olla yhteydessä videoyhteyden avulla lähiomaisiin tai muihin läheisiin. Videoyhteyden tai muuta soveltuvaa teknistä yhteydenpitotapaa mahdollistetaan, että osallistujilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Vangille voidaan järjestää yhteyksien säilyttämiseksi tai tärkeästä syystä yhteydenpito myös

muun tärkeän henkilön kanssa. Vangilla on mahdollista tavata asiamiestään videoyhteyden välityksellä, jos vanki tai asiamies sitä pyytää. (10.4.2015/393.)

16§ Yksityiset keskustelut

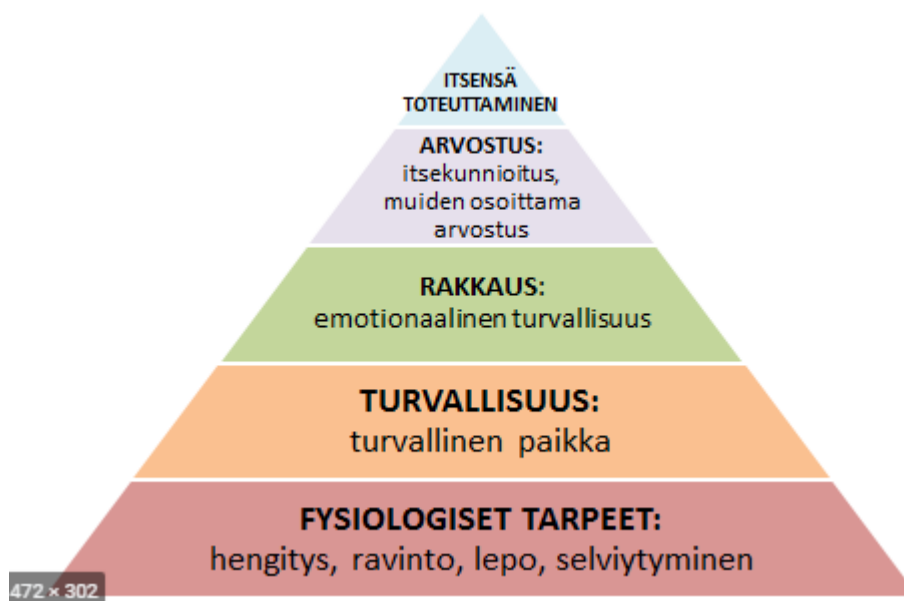
Mahdollisuuksien mukaan vangilla on tilaisuus varata henkilökohtaisiaan asioitaan koskeviin yksityisiin keskusteluihin, vankilatyötä tekevän järjestön tai muun vastaavan edustajan kanssa sekä seurakunnan edustajan kanssa. (10.4.2015/393.)

6 HYVINVOINTI

Harvat yhteiskunnalliset käsitteet on määritelty niin monella tapaa, kuin hyvinvointi. Hyvinvointi on tila, jossa otetaan huomioon ihmisen toivomukset ja mielitymykset. Ihmisen toiveisiin ja haaveisiin vaikuttaa vahvasti ihmisen nykyinen hyvinvoinnin tila. Mitä vaikeammassa elämäntilanteessa on, sitä vaikeampi ihmisen on kuvitella mitä toivoisivat, jos asiat olisivat paremmin. Hyvinvointi on tila, jossa ihmisen on mahdollista saada keskeiset tarpeensa tyydytetyksi. (Allardt, 1976.)

Hyvinvointi käsitteenä viittaa sekä yksilölliseen hyvinvointiin että yhteisötason hyvinvointiin. Yhteisötason hyvinvoinnin ulottuvuuksia ovat mm. elinolot ja toimeentulo. Yksilöllisen hyvinvoinnin tekijöiksi luetaan sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma. Koettu terveys on ihmisen itse antama arvio omasta yleisestä terveydentilastaan. Henkinen hyvinvointi on kokemus omasta turvallisuudesta, tärkeydestä, elämän mielekkyydestä sekä kyvystä kohdata vastoinkäymisiä. Hyvät ihmissuhteet, harrastukset ja fyysinen terveys edistävät henkistä hyvinvointia. (Hyvinvointi,2020.)

Maslown 1943 julkaisemassa tutkimuksessa tarvehierarkiasta tarpeet on jaettu viiteen eri hierarkiaan eli arvojärjestykseen. Fysiologiset tarpeet ovat tärkeitä selviytymisen kannalta ja ne valtaavat suuren osan ihmisen tarpeiden täyttymisestä, joskin autonomisesti. Seuraavaksi Maslow on määritellyt turvallisuuden tarpeen, joka ilmenee ihmisen elämänhallinnan tunteena. Hallitakseen elämäänsä ihminen tarvitsee vakautta, järjestelmällisyyttä, resursseja ja terveyttä. Kolmanneksi pyramidiin on sijoitettu ystävyys, rakkaus, kommunikointi, yhteisöön kuuluminen eli sosiaalinen tarve. Hierarkiassa toiseksi Maslow määritteli tunnustuksen tarpeen. Tälle tasolle sijoittuu ihmisen tarve tulla arvostetuksi ja saada erottua joukosta. Maslow sisällyttää tähän tasoon itsetunnon ja itsekunnioituksen. Korkeimmalla tasolla hierarkiassa on itsensä kehittämisen ja oman paikkansa löytämisen maailmassa. Nämä tarpeet liittyvät ihmisen moraaliseen ja henkiseen kehitykseen tämän etsiessä elämän tarkoitusta. (Maslow'n tarvehierarkia, 2018.)

Kuvio 3. Maslow'n tarvehierarkia

Laajasti ajateltuna, elämänlaatu, terveys ja hyvinvointi ovat käsitteinä lähellä toisiaan. Yleisesti ihmistä kuvataan psyko-fyysis-sosiaalisena kokonaisuutena. WHO määrittelee terveyden siten, että ”terveys on täydellinen fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvoinnin tila, eikä ainoastaan sairauten puuttumista”. (Mitä terveys on? 2020). Mielenterveys on välttämätön ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja hyvä mielenterveys onkin ihmiselle yhtä tärkeää kuin fyysinen hyvinvointi. (Mental well-being: resources for the public, s.a).

6.1 Psyykinen hyvinvointi

Psyykkisellä hyvinvoinnilla tarkoitetaan kokemusta omasta hyvinvoinnista ja mielen tasapainosta. Psyykinen ulottuvuus pitää sisällään tiedolliset eli kognitiiviset toiminnot, joita ovat esimerkiksi havaitseminen, ajattelu ja muisti. (suomen mielenterveysseura.)

Mielenterveyden ja psyykkisen hyvinvoinnin ongelmat ovat usean tutkimuksen mukaan yleisempiä vähemmän koulutetuilla, pienituloisilla työntekijäammateissa toimivilla, kuin pidemmälle koulutetuilla, toimihenkilöillä ja suurituloisilla. (Mie-

lenterveys, 2017.) Tästä voisimme päätellä, että jo vapautensa menettäneillä ihmisillä on lähtökohtaisesti suuremmat riskit psyykkisen ja henkisen hyvinvoinnin huononemiseen, kun epidemian vuoksi lisätään rajoittavia toimia lähtökohtaisesti rajoitettuun vankilaelämään.

Muuhun väestöön verrattuna vangeilla onkin todettu enemmän erilaisia oppimisvaikeuksia ja mielenterveyden ongelmia. Kognitiiviset ja mielenterveydelliset ongelmat johtavat usein siihen, että vankien koulutuksen taso on muuta väestöä alhaisempi. (Kivivuori, Tyni, Virtanen & Aaltonen, 2020.)

6.2 Fyysinen hyvinvointi

On olemassa useita tutkimuksia siitä, että liikunta, hyvä ravinto ja lepo vaikuttavat positiivisesti hyvinvointiin. Fyysisellä ulottuvuudella tarkoitetaan ihmisen edellytyksiä selviytyä tärkeistä arjen tehtävistä. Fyysisen hyvinvoinnin sekä fyysisen toimintakyvyn kannalta tärkeitä fysiologisia ominaisuuksia ovat muun muassa lihasvoima, kestävyys ja näitä koordinoiva keskushermoston toiminta. (Mitä toimintakyky on? 2021.)

Elintavoilla on merkitystä niin psyykkiseen, kuin fyysiseenkin hyvinvointiin. Terveelliset elämäntavat tuovat mukanaan hyvinvointia ja stressin hallintaa. Mielenterveyshäiriöitä sairastavilla elintapojen merkitys voi olla vielä suurempi. Fyysinen terveys ja virkeys, joita liikunta ja säännöllisyys tuovat arkeen, auttavat väsymykseen ja alentuneeseen mielialaan. (Elintavat ja mielenterveyshäiriöt, 2020.)

6.3 Sosiaalinen hyvinvointi

Sosiaalisella pääomalla viitataan yksilön sosiaalisiin verkostoihin. Käsitteen perusidea on, että yksilön sekä yhteisön toiminnan ylläpitämiseksi tarvitaan verkoston jäsenten välistä yhteistoimintaa. Fyysinen suorituskyky, luonnonvarat tai yksilön osaaminen eivät yksin riitä. (Sosiaalinen pääoma, s.a.)

Sosiaalinen hyvinvointi pitää sisällään yksilön kokemuksen omasta sosiaalisesta hyvinvoinnista, sekä yksilön sosiaalisen aseman yhteiskunnassa. Sosiaalisen hyvinvoinnin yksilöllisiä osatekijöitä voivat olla esimerkiksi sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, sosiaalinen pääoma sekä osallisuus. Yhteisöllisiä sosiaalisen hyvinvoinnin mittareita taas voi koostua esimerkiksi elinoloista, ympäristöstä, työstä, koulutuksesta, sekä toimeentulosta. (Sosiaalinen hyvinvointi ja sen tiedolla johtaminen, 2020.)

Kivivuoren ja Lindborgin (2009) tutkimuksessa todettiin, että vankien sosiaalinen ja taloudellinen asema oli alempi, kuin tutkimuksen verrokeilla eli mihin verrattiin. Neljä viidestä vangista oli joutunut useasti hakemaan rahaa sosiaalitoimistosta, kun vertailuryhmässä ei edes joka kymmenes. Taloudellinen tilanne koettiin heikoksi ja koulutustaso oli vangeilla matalampi. (Lyhytaikaisvanki, 2009.)

7 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

Opinnäytetyö käsittelee koronaepidemian vaikutusta vankien henkiseen hyvinvointiin Vaasan vankilassa. Opinnäytetyössä tarkastelemme COVID-19, rikosseuraamuslaitosta ja opinnäytetyöhön liittyviä vankeuslain pykälää. Pyrimme haastatteluilla selvittämään vankien subjektiivisen kokemuksen rajoituksista ja niiden vaikutuksesta heidän henkiseen hyvinvointiinsa.

Koska halusimme tuoda jokaisen haastateltavan vangin oman subjektiivisen kokemuksen esiin, tuomme haastattelut kokonaisuudessaan tähän opinnäytetyöhön. Mielestämme tämä palveli meidän opinnäytetyömme tarkoitusta parhaiten. Halusimme keskittää opinnäytetyömme vankien kokemuksiin, joten tulokset keskittyvät vankien haastatteluihin.

Halusimme haastatella Vaasan vankilan johtajaa rajoituksista, koska näin mahdollistimme, että opinnäytetyömme pysyy julkisena. Muutoin olisimme käyttäneet Rikosseuraamuslaitoksen ohjeistuksia, mikä olisi muuttanut tämän opinnäytetyön salassa pidettäväksi. Käytimme vankilan johtajan haastattelua kokonaisuudessaan, sillä halusimme että rajoitukset perustuvat rikosseuraamuslaitoksen virkaatekevän virkamiehen haastatteluun. Emme lisänneet tähän enää muuta, sillä muuten olisi opinnäytetyö muuttunut taas salassa pidettäväksi.

7.1 Tutkimuksen aihe, tavoitteet ja kysymykset

Tavoitteenamme oli kuvata vankien henkistä hyvinvointia koronaepidemian aikana ja rajoitusten vaikutuksia heidän subjektiiviseen kokemukseensa. Päättökysymykseksi muodostui: miten koronaepidemia vaikutti vankien henkiseen hyvinvointiin Vaasan vankilassa? Alakysymykset liittyivät tarkentavasti hyvinvoinnin eri osa-alueisiin. Alakysymyksillä selvitettiin, minkälaisia rajoituksia vankiin on kohdistunut ja miten nämä rajoitukset ovat näkyneet vankilan arjessa.

Tutkimuksemme keskeisiä käsitteitä ovat hyvinvointi, Covid-19, rajoitukset ja vangit. Opinnäytetyön teoriaosuudessa kuvaamme asiaankuuluvaa lainsäädäntöä, joka ohjaa vankilan toimintaa sekä toiminnan muutoksia lain ja vankien oikeuksien puitteissa.

7.2 Tutkimusmenetelmä, aineiston hankinta ja analyysi

Toteutimme tutkimuksen laadullisena eli kvalitatiivisena. Tiedonkeruumenetelmänä käytimme teemahaastattelua. Valitsimme laadullisen tutkimuksen, sillä tehdyn tutkimuksen tavoitteena on esiintuoda haastateltavien subjektiivinen kokemus. (Vilkkä 2005, 98). Laadullisessa tutkimuksessa kokonaisuuden kysymys on liitettävissä kysymykseen ”miten minä voin ymmärtää toista”. Laadullisessa tutkimuksessa kysymys on siitä, miten esimerkiksi haastattelijan eli tutkijan mahdollista ymmärtää haastateltavaa tai tiedonantajaa. Toisaalta laadullisessa tutkimuksessa kysymys on siitä, miten on mahdollista, että joku toinen ihminen ymmärtää tutkijan eli haastattelijan laatimaa tutkimusraporttia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 68). Laadulliseen tutkimukseen kohdejoukko valitaan aina tarkoituksenmukaisesti tutkimusaiheeseen liittyen, eikä satunnaisotoksena. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 155.) Teemahaastattelun etuna on joustavuus. Haastattelijoina meillä oli mahdollisuus toistaa kysymys haastateltavalle, selventää ilmauksia ja keskustella haastateltavan kanssa vapaasti. Täten poissuljimme mahdollisuuden vastaamattomuudesta tai väärinymmärryksestä, joka olisi voinut kyselylomakkeella syntyä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73).

Toteutimme aineiston keräämisen yksilöhaastattelulla henkilökohtaisesti, valittujen vankien kanssa. Nauhoitimme vastaukset saatuaamme haastateltavilta kirjallisen suostumuksen. Pyysimme haastatteluun yhdeksän vankia, heistä kahdeksan suostui osallistumaan tutkimukseen. Suoritimme haastateltavien valinnan konsultoimalla Vaasan vankilan henkilökuntaa siitä, kenellä voisi olla halua, motivaatiota sekä näkökulmaa aiheeseemme. Halusimme tutkimukseemme vankeja, joilla on

paras näkökulma tutkimukseemme. Kriteerinä haastatteluun oli joko useampi tuomio tai niin pitkä tuomio, että he ovat voineet nähdä epidemian vaikutukset vankeilan arjessa. Halusimme myös, että valittavilla vangeilla on perhettä ja läheisiä siviilissä, joita he ovat tavanneet ennen epidemian alkamista vankeuslain luvun 13 sallimilla tavoilla. Toteutimme haastattelut huhtikuussa 2021.

Analysoimme haastatteluaineiston käyttäen aineistolähtöistä analyysia. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkitaan ja tarkastellaan aineistoa sen tarkoituksen ja tehtävän asettelun mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95). Tutkimusaineisto litte-roitiin ja se liitettiin haastatteluihin kokonaisuudessaan, jotta subjektiiviset kokemukset tulevat kokonaisuudessaan ilmi. Muokkasimme vastauksia lopulliseen työhömmö niin ettei vastaajaa voinut tunnistaa tekstistä. Tuloksia analysoidessa tarkastelimme jokaista kysymystä erikseen ja kävimme vastaukset läpi yksitellen. Näin saimme kattavan tuloksen kysymykseen. Saimme jokaiseen kysymyksen ryhmittelyllä selville alaluokat, joista lähdimme muodostamaan yläluokkia.

Valitsimme sisällönanalyysi tyypeistä aineistolähtöisen sisällönanalyysin, koska halusimme, että haastatteluista tullut aineisto ohjaa analyysimme tekoa. Nostimme aineistoista esiin keskeisimmät asiat riippumatta siitä, mitä ne ovat. Lähdimme toteuttamaan sisältöanalyysia siten että pelkistimme litteroinnit. Kävimme jokaisen kohdan läpi ja teimme näistä ajatuskartta-tyylisen havainnoinnin. Tämä toi meille selvän ryhmittelyn, josta oli mielekästä lähteä pohtimaan alaluokkia. (Sisällönanalyysi, 2018.)

8 TULOKSET

Tutkimuksen tarkoituksena on vastata tutkimuskysymykseemme: Miten koronaepidemia on vaikuttanut vankien henkiseen hyvinvointiin Vaasan vankilassa? Toimme tuloksiin vankien haastattelut kokonaisuudessaan, sillä opinnäytetyömme tulokset liittyvät vankien omaan subjektiiviseen kokemukseen. Tämä on meidän opinnäytetyömme ydin, josta olemme lähteneet opinnäytetyötä suunnittelemaan.

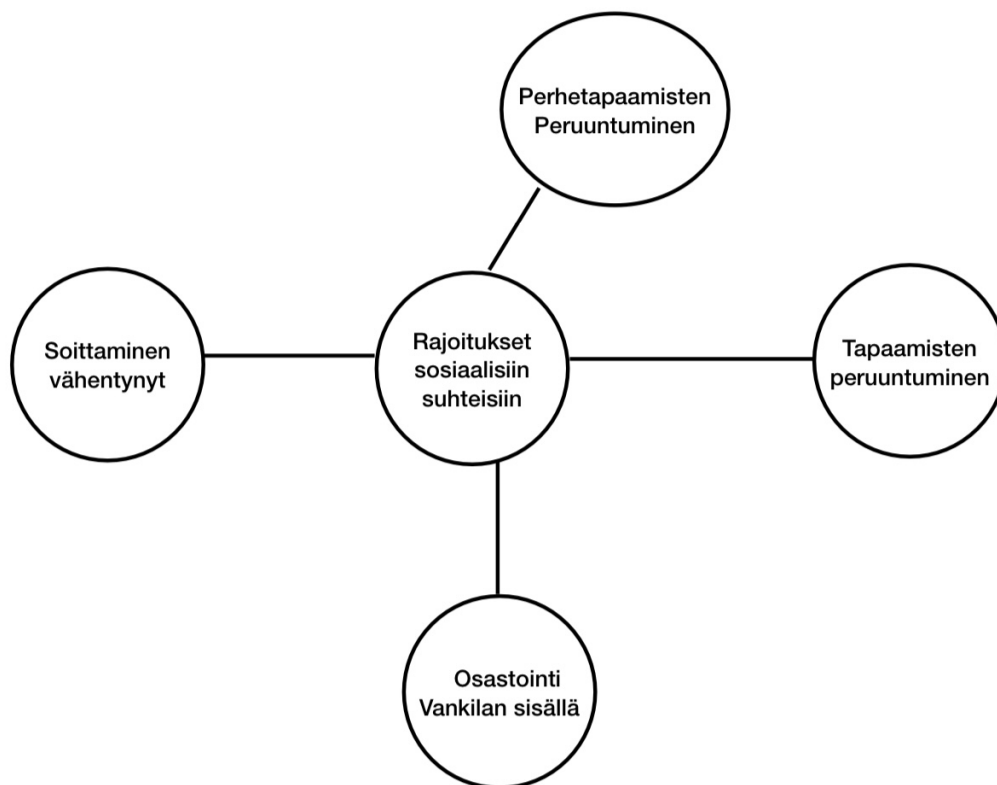
Erilaisten rajoitusten määrä ei aina vaikuta kokonaisvaltaisesti subjektiiviseen kokemukseen muutoksesta. Haastattelun kysymykset keskittyivät vankien subjektiivisiin kokemuksiin kuluneesta vuodesta ja koronarajoitusten vaikutuksesta heidän henkiseen hyvinvointiinsa. Haastattelimme kahdeksaa vankia, joiden jokaisen tilanne on erilainen, ikähaarukka on laaja ja tuomioiden pituudet vaihtelevat suuresti.

Kysymyksiä oli yhteensä yhdeksän ja lopuksi vankien vapaa sana. Kahdeksan kysymyksistä oli avoimia kysymyksiä ja yhteen kysymykseen valittiin vaihtoehdoista se, joka kertoi oliko kysytty toiminta lisääntynyt, vähentynyt tai pysynyt samanlaisena.

Haastattelu jaettiin kolmeen kategoriaan: sosiaaliseen, toiminnalliseen ja henkiseen hyvinvointiin. Haastattelun tuloksissa on myös vankien näkemys henkilökunnan toiminnasta sekä vankien vapaa sana. Kategorioiden avulla saamme kokonaisvaltaisemman kuvan eri osa-alueiden vaikutuksesta subjektiivisessa kokemuksesta. Nämä kolme kategoriaa nousivat esiin, kun lähdimme tekemään haastatteluihin liittyen sisältöanalyysia. Näiden pääluokkien lisäksi on otettu jokaisesta myös alaluokat huomioon.

8.1 Sosiaaliset suhteet

Sosiaaliseen kategoriaan liittyvät kysymykset koskivat sitä, mitä rajoituksia vanki koki kohdistuneen häneen koronan aikana ja miten rajoitukset ovat vaikuttaneet sosiaalisiin suhteisiin. Kysyimme nämä kysymykset, sillä sosiaaliset suhteet ja niiden radikaalit muutokset vaikuttavat suuresti henkiseen hyvinvointiin. Sosiaaliset suhteet ovat vankeuden aikana erityisen tärkeitä, kun itsenäinen sosiaalisten suhteiden ylläpito on rajoittunut puheluihin ja skype-tapaamisiin.

Kuvio 4. Rajoitukset sosiaalisiin suhteisiin

Miten rajoitukset on vaikuttanut sosiaalisiin suhteisiin? Perhe, ystävät, vankilan sisällä?

“Vankilan sisällä ei, mutta niin kuin perheestä sanoin, että tuntuu, että erkaannutaan. Se on mun suurin pelko. Sit on vielä se, että kun tapaaminen on kerran viikossa, niin tottakai mä otan lapset. Sitten mä en nää mun muita läheisiä. Et se on

huono juttu. Vanhemmat on kuitenkin iäkkäitä. Ystäviä en oo nähny, sisaruksia en oo nähny. Soittanu oon mutta se on älyttömän kallista. Mulla menee 300e/kk soittoihin ja täältä mä saan sen makuurahan ja palkan 170/kk, et siitä voi laskea sit. Onhan se tietysti erilaista, kun ei näe kasvatusten, mutta lähimpiin eli sisaruksiin ja vanhempiin on tullu entistä läheisemmäksi. Nyt on saanut taas muutaman viikon lapsiystävällisiä tapaamisia sielä lasikopis, mutta en mä saa koskea mun omia lapsia. Niin kyllä se on lapsillekin tosi raskasta.”

“No puhelut on ruvennu jäämään, kun ei vaan tapahdu mitään, niin siltä osin passivoittaa aika pahasti. Tulis vaan rokotteet niin lähtis menemään. Vaikka täältä nyt ei pääse mihinkään juhannuskekkereille niin aina on tullu joku käymään niin kuulee tarinoita. Mä tykkään ajaa ja mennä naamatusten joka paikkaan, että en mä siviilissäkään soittele kavereille. Tykkään mennä ja nähdä ihmisiä ja jos nyt jollakin menee naama ruttuun etten oo vuoteen soittanu niin sitten menee. Sitten mä soitan taas ens vuonna. En oo oikein ikinä pitäny sellasta isoa porukkaa, mutta ne pysyy ketkä pysyy ja on pysynyt vuosia. Ei mulla kyllä oo vaikuttanu mikään mihkään. Pitää melkein ottaa itteensä niskasta ja soitella se joojoo ringi kanssa läpi. Kyllä sitten taas näkyy ja kuuluu kun portti aukee.”

“On menny paljokin huonommaksi. Kyl vankilan sisälläki tulee kireä tunnelma ja tulee sellasia tilanteita, että pitää miettiä mitä puhuu ja kelle puhuu. Perhesuhteet on menny huonommiksi. Parempi ois tavata kun puhelimesa saa mitään irti.”

“Ne on aika minimaaliset sillä lailla, että paljon tuttuja on toisella osastolla, joita näkee sattumalta. Perhe nyt 15 min skype, että aika vähästä. Se on puhelimen varassa, sama kun kaverit. En koe, että näin pystyy pitää yllä. Lapsia pitäis nähdä paljon enemmän. Suhde on huonontunu. Onhan se eri puhua muksun kans naamatusten, ku puhelimes. Kyllä niitä pääsi joka kerta näkemään, kun oli loma. Näkeminen on menny käytännös katsoen nollaan. Tottakai osastolla, kun näkee samat naamat ja jos joku vituttaa niin se on pahempaa. Ennen pääsi toisella osastolla käymään ruokatunnilla kahvilla. Tai jeesas, että on uusi ihminen ja uudet jutut. Nyt kuuntelee samaa saatanan nauhaa, eli tunnelma on kiristynyt.”

“Perhetapaamiset meni ja tapaamiset meni. Mut se oli ihan hyvä, niin ei tarvinnu ottaa sitä pöpiä tänne niin saa hoitaa skypeillä. Ei muuten muutoksia. Vankilan sisällä valitetaan tysseistä (lomahakemusten kielteisistä päätöksistä) niin sen kuunteleminen ärsyttää.”

“On se tietenki sillai vaikuttanu, että aluksi oli tapaamiset vielä, niin äiti ei uskaltanu tulla. Soittelen harvoin ja monet kaverit huumeiden käyttäjiä, niin niihin ei uskalla pitää yhteyttä, kun yrittää itse raitistua. Enemmän muiden terveys huoletaa, kun se että sosiaalinen suhde kärsisi. Osaston ryhmädynamiikka muuttui. Pinna alkoi kiristyä, kun menetettiin perhetapaamisia. Aluksi syntyi kuppikuntia, jotka alkoi pikkuhiljaa sylkeä toistensa päälle, joka johti väkivallan uhkaan.”

“Epävarmuus siitä, koska näkee. Pitäis pystyä järjestämään tapaamiset niin, että sen jälkeen suostuu karanteeniin. Tapaajilla todistus, ettei oo koronaa. Välillä tuntuu että rajoitetaan rajoittamisen ilosta. Perhesuhteita ei pysty ylläpitää puhelimessa, se tarvii sitä läsnäoloa. Ahistaa, kun tuntuu, että lapsiin pitää tutustua aina uudestaan kun ei näe. Päivittäin puhelimesta johonkin suuntaan niin kaverit ei stressaa. Yleisestikin lasten kanssa suhteen kärsiminen on ahdistavinta. Itestä tuntuu vaikealta ja epävarmalta, kun ei ole samaan malliin pystynyt pitämään tuttuihin yhteyttä.”

“Yhteydenpito siviiliin pysynyt samanlaisena. Sosiaaliset suhteet ollu ihan normaalit. Ehkä jopa lähentänyt perheen sisällä, tulee syvemmin kyselyä vointia ja tommosia. Yhteisö (vankilan sisällä) on avoin, niin ei se ole muuttunut mihinkään.”

Tässä kysymyksessä oli vaihtelevia vastauksia. Perheellisten ja perheettömien välillä oli hieman eroja. Esille nousi, että puhelut vangin ja hänen läheistensä välillä ovat vähentyneet, sillä arki pysyy paikallaan rajoitusten takia. Vangit nostivat esille vankilan sisällä kiristyvän tunnelman. Tähän vaikuttavat monet asiat, jotka tulivat tässäkin kysymyksessä julki: tapaamisten peruuntuminen ja epävarmuus läheisten

näkemisestä. Suurimpana vaikuttavana tekijänä vastauksissa oli tapaamiset ja niihin liittyvät rajoitteet. Yksi vastaajistamme koki kanssakäymisen olevan nykyisin helpompaa, kun ei tarvitse tavata kasvotusten. Toinen taas koki lasten kanssa kanssakäymisestä entistä enemmän riittämättömyyttä. Rikosseuraamusalan erikoistutkija Sasu Tyniltä saamamme tilaston mukaan valvotut tapaamiset olivat vähentyneet vuodesta 2019 vuoteen 2020, noin neljällä kymmenellä. Skype-tapaamiset taas olivat lisääntyneet parista kymmenestä aina sataan kolmeenkymmeneen tapaamiseen vuodessa. (Liite 1.).

Mitä rajoituksia on kohdistunut sinuun koronan aikana?

”No siis tärkeimmät on se, että lapsia ei ole pystynyt näkemään. Meni kolme ja puoli kuukautta niin, että mä en nähny lapsia ollenkaan. Se oli se suurin ja kaikista kurjin.”

”Ohan siinä nyt kohdistunut osastorajoitukset ja perhetapaamisten lopettamiset ja tapaamisten lopettamiset. Ohan se nyt vaikuttanut kaikella lailla. Ennen sitä piti niin itsestänselvyytenä, ettei niin ajatellu, mutta nyt huomaa, että ne on todella tärkeet, että näkee sen toisen naaman. Ennen rajoituksia sai hypätä kerrosten välillä ja sai käydä toisilla osastoilla ja nykyään se on oma osasto jonka näkee päivittäin ja tulee kyllä naamat erittäin tutuksi.”

”Tapaamisrajoituksia. Tapaamiset on jääny käymättä, töitä on lähteny pois. Enää kaksi päivää viikos, ennen oli neljä. Lokerointi (osastointi) tietysti, ennen sai käydä hallis muiden osastojen jätkien kans.”

”No jos ajattelee alusta asti, niin lasten näkeminen mahdotonta. Ekana sulku aikana ei oikein muuta, kun että ei lomat pyöriny, mutta kun ne rupes pyörimään, niin nehän meni toppiin, että nyt lopputuomioon vaikutti, että asuntoa on ollu tosi vaikea hankkia. On se aika paljon vaikuttanu, että lasten näkeminen on nyt kerta viikkoon 15 min skypellä.”

”Perhetapaamiset, tapaamiset, osastointi, samat naamat ja sijoitetaan jotain vammasia samalle osastolle... siedätyshoitoa.”

”Tapaamiset, perhetapaamiset, lapsiystävälliset tapaamiset... oikeestaan kaikki, mitä täällä voi olla.”

”Perhetapaamiset varmaan suurin. Urheilu, virtaa liikaa mitä ei pääse purkamaan. Turhauttaa ja hermot on kireällä. Luvat (poistumisluvat) lykkääntyneen sen takia.”

”Poistumisluvat. Tapaamiset ollu kokoajan skypellä, osastointi vaikuttanut talon sisäiseen toimintaan, esim. työpaja. Sosiaaliset tilanteet vähentyneet koko laitoksessa.”

Tässä kysymyksessä haluttiin selvittää rajoituksia, jotka ovat kohdistuneet haasteltaviin vankeihin. Rajoitukset ovat olleet kaikille hieman erilaisia liittyen heidän omaan arkeensa vankilassa. Esille nousivat jälleen tapaamisrajoitukset, mutta lisäksi ilmeni vankien tyytymättömyys osastointiin.

Tapaamisrajoitukset ovat koskettaneet suuresti vankeja. Monet kokevat, että ovat pitäneet tapaamisia itsestäänselvyytenä. Nyt he ovat kumminkin koronaepidemian aikana pystyneet ajattelemaan tapaamisien peruuntumisen vaikutuksia omaan hyvinvointiinsa. Epävarmuus on ollut suurta koskien tapaamisia ja niiden saamista koronaepidemian aikana. Vangit nostivat esille myös vankilan sisäiset sosiaaliset suhteet. Tähän osastointi on vaikuttanut suuresti. Vangeille ei ole ollut mahdollista enää sosiaalisoitua muiden vankien kanssa samalla tavalla kuin ennen koronaepidemiaa. Koronaepidemiolla on ollut suuria vaikutuksia vankien sosiaalisiin verkostoihin vankilan sisällä ja vankilan ulkopuolella.

Myös lomien peruuntuminen mainittiin, sillä poistumisrajoitukset astuivat voimaan koronaepidemian vuoksi.

Koetko jonkin asian olleen erityisen stressaava koronarajoitusten vuoksi?

"Ehdottomasti se, ettei näe lapsia."

"Mä vaan tykkään, että on rauhallista, mutta se että on parisuhde ja sen ylläpitämiseksi pitäis saada nähdä ja olla vähän lähelläkin, että kyllähän se tavallaan stressaa, mutta nyt on niin hyvä parisuhdekin ettei oo tarvinnu stressata. Kersat nähny viimeksi viis kuukautta sitten, mutta niille mä oon sanonukki, että turha tänne on tulla kattomaan niinku apinaa häkissä, että ei se siitä mikskään muutu. Soittelen ihan viikoittain melkein. Se ny o varmaan kaikille isille, että "kaikki hyvin, kaikki hyvin".

"Jos stressistä puhutaan, niin eihän täällä mikään, mutta se avuttomuus siitä, että ei voi tehdä yhtään mitään aiheuttaa sellasen kolinan korvien välissä. Koittaa soittaa ja koittaa auttaa ja mistään ei tuu mitään. Oma pää siitä vankilan tekee. Eihän kukaan koronaa ois osannu ennustaa."

"Noi tapaamiset on ollu ainaki yks semmone, mitä mieltii aika paljon ku kummin-kin yrittää pitää mahdollisimman hyvin yhteyttä. Ilman tapaamisia se jää vaan puhelujen varaan et se vähä syö sitä ku en oo nähny pikkuproidia puoleen vuoteen et vaikuttaa se sosiaalisiin suhteisiin."

"No tua kämppä asia ja jos ajattelee vankilan sisällä niin ennen pysty mennä ruokatunnilla kaverin työ kahville toiselle osastolle ja nyt et nää kun saman osaston, että vankilan sisäisten sosiaalisten suhteiden ylläpitäminen on hankalaa. Ennen oli ulkoolu samaan aikaan, jossain kohtaa myös palloilut ja päivällä pystyi käydä vaikka lainaamassa elokuvia. Että sehän kiristää vankien hermoja että ympäri vuorokauden samat naamat ja samat jutut. Puhelimessa ainoa mitä saa tietoa muusta maailmasta ja ylen teksti-tv ainoa mistä näkee. Hermot on huomattavasti kireämmällä johtuen samasta porukasta ja samoista jutuista, kun ei ole vaihtelevuutta pitkien tuomioiden osastolla."

”Ei kai oikee muuta ku et osastot lyötiin kii et joutuu kattoo samoja naamoja. Ennen sai kulkea osastojen välillä. Olisin sellasten ihmisten kans tekemisis kenen kans voi olla tekemisis.”

”Se ettei oo nähny lasta. Soittamalla sais yhteyden ja skypeillä mut ei se (haastateltavan lapsi) oikein nauti tosta ruutuajasta niin se ei malta pysyä siinä.”

”Tapaamiset ja se miten selittää omalle lapselle sen, että ei pääse tulemaan. Puheluilla ja skypeillä yhteydenpito mutta aika heikkoahan se on.”

”Ei tiettyä. Yhteisön ulkopuolisiin tekijöihin (AA) välillä läpikäydään rankkoja juttuja niin se on nollannut. Ennen oli kerran kuussa nyt ei ollenkaan.”

Haastateltavat tuntuivat olevan huolissaan tapaamisten lisäksi siitä, että vaikutusmahdollisuudet tapahtumiin siviilissä olivat kaventuneet entisestään. Stressin aiheeksi monet nostivat esille, etteivät ole nähneet lapsiaan. Huoli siitä kuinka vanki voi kertoa lapselle, että lapsi ei voi tulla tapaamaan vanhempaansa vankilaan. Monet nostivat tässä kohtaa mahdollisuuden skype- soittoihin. Vangit kokivat skypen kumminkin haasteellisena pienten lasten kanssa.

Osastointi oli vangeille stressiä aiheuttava osatekijä. Vangit kokivat, että osastointin takia, he joutuvat olemaan sellaisten vankien kanssa tekemissä, jotka eivät ole mieluisia. Tähän vaikutti myös ärtymyksen tunne siitä, että osastot ovat kiinni. Näin ollen vangilla on seurana aina samat vangit ja keskustelut pysyvät samoina.

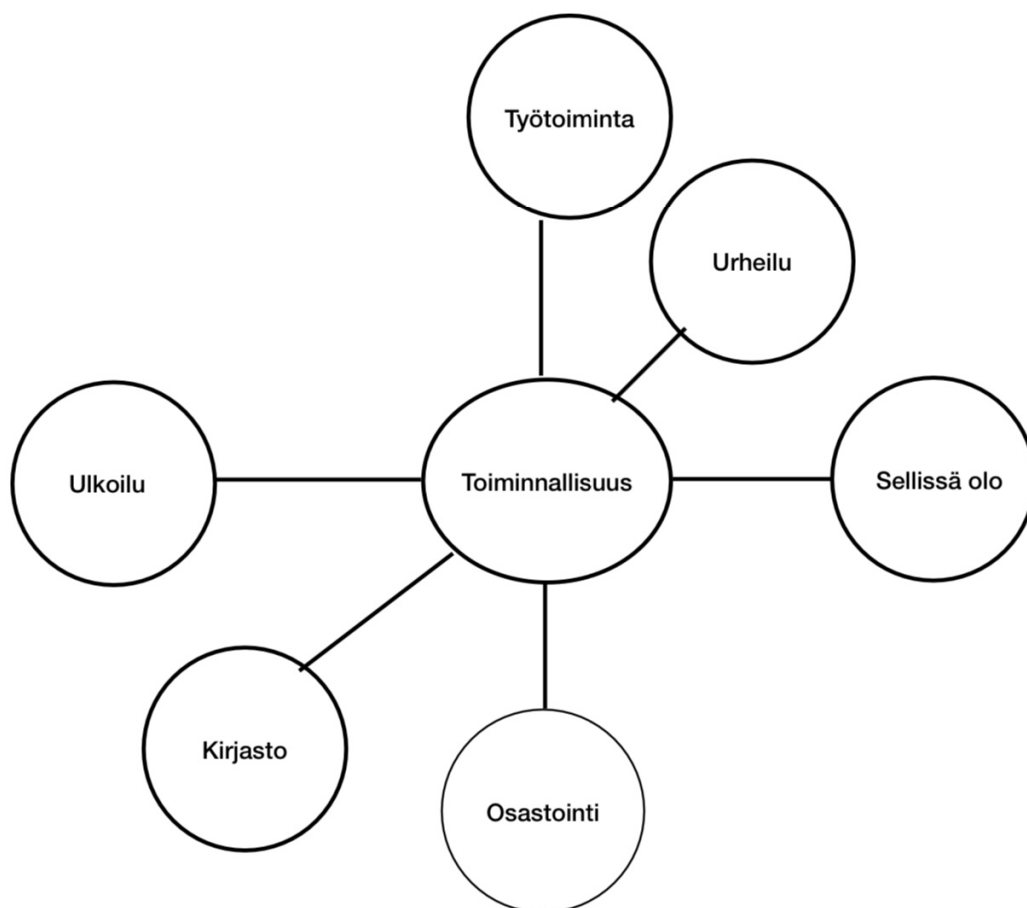
Myös avuttomuuden tunne otettiin esille. Vangeille on kumminkin rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa asioihin. Tämä luo tunteen avuttomuudesta. Yrittää auttaa ja olla tukena mahdollisimman paljon, mutta tunne siitä ettei se riitä luo stressitilan.

Myös ulkopuolisten auttavien tahojen kuten AA vierailu on ollut rajoitettua. Tämä

vaikuttaa oleellisesti henkiseen hyvinvointiin, sillä vaikeiden asioiden käsittely saattaa olla ulkopuolisen tahon kanssa helpompaa.

8.2 Toiminnallisuus

Seuraavat kysymykset liittyvät vankilan arkeen ja toiminnallisiin rajoituksiin. Toinen kysymyksistä pitää sisällään vastausvaihtoehdot toimintojen käytön määrästä. Tällä monivalinta kysymyksellä pyrimme selvittämään, ovatko rajoitukset passivoittaneet vankeja arkitoiminnassa, vai ovatko rajoitukset peräti lisänneet toiminnallisuutta ja aktiivisuutta, mahdollisuuksien ollessa rajalliset.

Kuvio 5. Toiminnallisuus

Ensimmäinen kysymys liittyi henkilökunnan toimiin ja vankien subjektiiviseen kokemukseen siitä. Tällä kysymyksellä halusimme selvittää, miten vangit kokevat henkilökunnan toimet suhteessa koronan aiheuttamiin rajoituksiin. Halusimme myös selvittää, olisiko henkilökunnan toiminnassa kehitettävää, huomioon ottaen, että korona on aiheuttanut laajan ja pitkäaikaisen poikkeustilan, joihin kukaan ei osannut varautua.

Onko henkilökunta tukenut tai auttanut jaksamisessasi tai onko henkilökunnan toiminta haitannut jaksamista?

”Se ei liity pelkästään koronaan, mutta erityisohjaaja ja pastori joille oon paljon käyny keskustelemassa niin on tietysti auttanut siinä jaksamisessa, mutta nyt kun sanon suoraan, niin täällä on valitettavasti henkilökunnassa paljon sellaista porukkaa, joka kohtelee meitä kun saastaa. Ei tervehditä, tiuskitaan, vähätellään, ei vastata kysymykseen. Päälimmäinen fiilis on, että ei meitä kohdella ihmisinä ollenkaan. Täällä kaikkien samanarvoisuus ei toteudu. Henkilökunta ei tavallaan ymmärrä sitä, mitä on olla erossa omista lapsista. Ei se mee niin, että ”mitäs teit noin ja mitäs jouduit tänne”.

”Emmä tiiä täälä talos henkilökunta on erittäin hyvin asennoitunnu kaikkeen, että emmä täälä niinku yhtään mitään negatiivista. Ainoa nyt on ettei nää muita, mutta muuten ei oo mitään negatiivista sanottavaa. Ja tähän nyt on olosuhteiden pakko, että siihen pitää vaan itteki asennoitua sillä lailla että aivan kaikista kissanristiäisistä tarvi ruveta marmattamaan. Mä oon nyt juttelemas käyny ja se nyt jeesaa kun saa vähän höpötellä. Tuntuu siltä että kyllä täälä on kaikki järjestetty oikein hyvin täs laitokses. Mitä nyt yleisesti on kongilla (kerroksella) on ne tietyt valittajat aivan sama mitä tapahtuu, niin valitetaan.”

”Kyllä ei henkilökunta oo ainakaan missään mua auttanu. Nää hallivuorot ja kaikki. Varmaa oisin muuttanu sen et ois käytetty vähä maalaisjärkeä et esim. noi hallivuorot, me käydään toisen osaston kans syömäs ja ulkoilus samaan aikaan muttei voida mennä halliin samaan aikaan kun on koronarajoitukset, et tuntuu

typerältä ja oltas päästy paljo helpommalla ku ois käytetty maalaisjärkee. Tapaamisia sanottii et ne aukee taas kun tippuu leviämisen vaiheesta mut lehdessä oli jo kolme viikkoa aiemmin et on tippunu, ennen ku täällä saatiin tapaamiset takas.”

”Henkilökunnan toiminta ei ole mitään positiivista. Ainoastaan keksimällä keksitty rajoituksia että olisi mahdollisimman vähän liikennettä, mikään muu siinä ei ole ollu mun mielestä heillä tarkoituksena. Enkä puhu nyt valvonta henkilökunnasta vaan näistä päämiehistä. Jos jotain positiivista niin puntti on ollut kokoajan auki. Vaikka ei ole ollukkaan, kun yksi positiivinen jonka poliisi tietoisesti toi tänne ja tietoisesti vastaanotettu. Et jos yksi positiivinen ja koronaan vedotaan loma asiassa niin se on oikeasti vain vittuilua.”

”Ei. Ei oo tukenu. Turvatyöryhmä haittaa aina toimimista. Nehän on täällä sitä varten, että ne keksii syitä evätä ja perua asioita. Ei varmaan johdu rajoituksista, mutta se ois parannus ettei tehdä naaman perusteella päätöksiä. Aika paljon koen eriarvoisuutta.”

”Ei oikeestaan oo haitannu mut ei sillee tukenukkaan. Mulla nyt on toi lukio, että voi siihen keskittyä. Tietysti on henkilöitä jotka on valittanu asioista mut mulle tää on tavallaan hyvä kun on riskiryhmäläinen niin oon täällä tavallaan turvassa. Näin mä oon ajatellu alusta asti.”

”Ei kumpaankaan suuntaan. ohjaajien ja pastorin kanssa keskustelu yhtälailla kuin ennen koronaakin. Päihitteetöissä yhteisössä muutenkin viikoittain keskustellaan.”

”Yhteisön ohjaajat tukee kaikessa mahdollisessa mitä eteen tulee. En tiää onko kukaan sen kummemmin haitannu. Muuten pysyny normaalina vaikka nyt maskit pitää olla.”

Vangit omasivat eriäviä mielipiteitä siinä, miten henkilökunta on tukenut heitä koronan aikana. Suurin osa mielsi, ettei ole saanut tukea henkilökunnalta ja että henkilökunta olisi rajoittanut ”rajoittamisen ilosta” eikä tarpeesta. Mutta vastauksissa

näkyi myös neutraalisuus henkilökunnan toimia kohtaan. Näissä vastauksissa korostuivat mielestämme vastaajien omat asenteet ja oma subjektiivinen kokemus.

Pastorin ja erityisohjaajien tuki on ollut monelle vangille todella tärkeää koronaepidemian aikana. Vangin osastolla oli merkitystä vangin subjektiiviseen kokemukseen henkilökunnan toimista. Osalla vangeista osastoilla keskustellaan ohjaajien kanssa viikoittain, kun toisilla osastoilla keskustelut ovat voineet olla väheisempiä.

Miten rajoitukset on näkyneet vankilan arjessa?

”Enemmän ollaan lukkojen takana. Aiemmin iltaisin aukioloaika oli puolitoista tuntia ja mä oon laittanut siitä esimiehelle lappua, että päästäisiinkö siihen takaisin, mutta nyt avataan 18.30 ja suljetaan 19.15. Nykyään meillä ei ole viikonloppuna liikuntaa eikä viikonloppuisin ole yhtään mitään. Ahdistaa se, että ollaan enemmän kiinni. Se fiilis on ihan eri, jos ovi olisi auki vaikka istuisit siellä sellissä kokoajan. Joka ilta, kun se sellin ovi laitetaan kiinni niin alkaa ahdistaa.”

”No sillälaila vaikka nyt äsken sanoin, että kaikki on asennoitunut hyvin, niin kyllä sellasen pienen kireyden taas mitä ei oo normaalisti ollu sellasta. Joillakin ottaa kovempaa kuin toisilla ja toiset ottaa puoli huumorilla. Musta tuntuu, että sellanen korkein kohta on jo menny, mutta jossain kohtaa tuntuu, kun ei olisi vankilassa vaan jossain lastentarhassa. Nyt kun tapaamiset taas aukes ja vaikka kaikilla ei edes käy tapaajia, niin joillakin aina käy ja sitten ne kertoo, mitä siellä tapahtuu. Kun tuolla meinaa vähän jutut käydä vähiin ja sitten kun soittaa siviiliinkin niin ei sielläkään oikein mitään tapahdu. Tämän takia soitotkin siviiliin on pikkuhiljaa vähentyneet.”

”Varmaan isoin osa on toi lokerointi, että ei nää enää toisten osastojen jätkiä. Ulkoilu ja se, että on paljon pienemmässä porukassa täällä ja sitten kaikki noi työt. On se kaikkeen vaikuttanut periaatteessa.”

”Narikalla ollu töissä pitkään ja maskia käskettiin käyttää, mutta en mä muuta keksiny mun kohdalla. Osalla porukasta työtoiminta mennyt niin, että kun eri osastoilla kävi ennen porukka niin ne lopetti ne, että ei voi mennä yhtä aikaa. Niin osa jää makaamaan selliin, toiset sai jatkaa töitä. Joillakin loppui täysin toiminta.”

”Kaikki on kiinni. Jotkut vinkuu ettei pääse lomille, vaikka ne on niitä jotka aina pääsevät ja keskustelee pamppujen kanssa. Ite oon tottunut, että pamppujen kanssa ei olla tekemisissä ja sitten ne heittää yläfemmaa pamppujen kans niin välissä sitä mieltii mihin täs on joutunu. Emmä nytkään oo henkilökunnasta muiden kans tekemisissä kuin päihdetyöntekijän ja erityisohjaajan kanssa.”

”Osastointi. Ei pääse juttelemaan tutuille muilla osastoilla.”

”Tuo kireyttä. Ei omalla kohdalla muuten. Työtoimintaan jos ei pääse niin turhauttaa ja kiristää ilmapiiriä. Ei pääse purkamaan hermoja ja kun ei oo tapaamisia niin ahdistaa. Turhautuminen ja epävarmuus purkautuu.”

”Meidän osastolla on aika paljon jaksamisessa. Perheelliset ei pääse lapsia tapamaan, niin se tuntuu vaikuttavan aika kokonaisvaltaisesti hyvinvointiin. Omalla kohdalla pysyny kaikki samanlaisena.”

Tässä kysymyksessä oli avainsanana osastointi. Moni haastateltavista otti tämän esille, sillä kokee tämän kiristävän tunnelmaa osaston sisälle. Vangit eivät pääse toteuttamaan sosiaalisia tarpeitaan muiden osastojen vankien kanssa. Sellien ovet ovat enemmän kiinni ja työtoiminta on rajoitetumpaa. Osa haastateltavista vangeista koki, että turhautuminen ja epävarmuus purkautuu kaiken ollessa rajoitettua, niin työtoiminnan, kuin harrastamisenkin.

Vangit nostivat esille tapaamiset vastauksissaan. He refleктоivat ajatuksiaan tapaamisista ja erityisesti perheellisten vankien tapaamisista. Vangit kokivat, että tapaamisissa pääsee purkamaan omia ajatuksiaan ja tunnetilojaan. Koronaepidemian takia kumminkin vangit eivät ole päässeet purkamaan näitä läheisilleen.

Oletko lisännyt, vähentänyt tai pitänyt samana;**Ulkoilu:**

“Samana eli pyrin käymään päivittäin.”

“En käytä, en ennen rajoituksiakaan, että kesäisin mä käyn. Aina ollu huono menemään pihalle.”

“Samana.”

“Vähentänyt lähes nollaan selkävaivojen takia.”

“Sama kuin ennenkin.”

“Lisännyt, kun osastointi tapahtui. Päivä menee nopeammin.”

“Samana.”

“Lisännyt ehkä. Oman hyvinvoinnin takia.”

Vastaajista viisi on pitänyt ulkoilun samana rajoitusten aikana. Kaksi haastateltavista on lisännyt ulkoilua ja yksi vähentänyt.

Urheilu:

“Aina kun mahdollista eli samana.”

“Salilla käyn aina silloin tällöin, mutta nyt ei oo huvittanut sekään. Rajoituksilla oma osansa ja tylsyyden.”

“Samana. Kyllä kaikkee oon tehny samalla lailla kuin ennenkin, mutta kyllä joistakin huomaa että ne vaan makaa sellissä koko ajan.”

“Stabiili, aina kun mahdollista.”

“Samana.”

“Se on aika vähissä kun tuli ryhmäjako. Muuten sama.”

“Niin paljon kuin mahdollista.”

“En urheile. Samana.”

Vastaajista viisi on pitänyt urheilun samana. Kaksi vastaajista on muuttanut urheilutottumuksiaan. Yksi vastaajista ei urheile.

Kirjasto

“Vähemmän viime aikoina. Ennen luin kirjan päivässä, mutta ei enää pitkään aikaan, että nyt käyn ehkä kerran kuussa. Toisaalta myös se, että oon lukenu kirjaston läpi.”

“Leffoja oon hakenu ja ehkä rajoitusten aikana enemmän ku korona on joka paikassa niin ei jaksa kuunnella sitä.”

“Samalla tavalla.”

“En oo käyttänyt ollenkaan. Työntekijä vaihtu niin ei huvittanu enää. Enkä koronasta johtuen oo päässy siinä mielessä, että se oli aina mun työaika.”

“Ei siellä oo mitään kiinnostavaa.”

“Samana.”

“Samana.”

“Samana, aina kun mahdollista”.

Vastaajista kolme on vähentänyt kirjastossa käymistä. Yksi vastaajista on taas puolestaan lisännyt kirjastossa käymistä. Puolet ovat pitäneet kirjastossa käymisen samana kuin ennen rajoituksia.

Sellissä olo

“Vähemmän sellissä, että kyllä me käydään toistemme luona ja pelataan. Arkisin päivät menee työtoiminnassa. Viikonloppuisin kun on vähemmän mitään niin pelataan, saa hetkeksi muuta ajateltavaa.”

“Mun selli on kun kahvila, että äijät käy siellä vähän väliä, että paan oven kiinni, että saan olla rauhassa. Se on ollu ihan samanlaista aina. Emmä jaksakaan hötkyä mitään, että hyvä kun on vaan rauhassa. Siitä on tullu traditio, että käyn aamupalalla viikonloppuisin ja sen jälkeen lyön oven kiinni ja katson televisiota. Jaksaa taas kuunnella ne samat jutut.”

“Ei sillee hirveesti mikään vaikuttanu mun tekemiseen. Että eniten on vaikuttanu noi tapaamiset, perhetapaamiset ja lomat, mutta mulla ei oo perhetapaamisia tai lomaa niin ei niin isosti oo vaikuttanu kuitenkaan.”

“En mä oo ikinä ollu sellissä, että ainakin ollu jotakin kiusaamassa.”

“Oon tottunu lusimaan sellaisissa paikoissa missä ovi on kokoajan kiinni. Ei tää oo tavallaan vankila. Ennen koronaa olin päihteettömyys osastolla niin oli enemmän hallivuoroja. Nyt joulukuusta asti enemmän sellissä ku alkaa naamat kyllästyttää.”

“Enemmän sellissä. Ehkä on halunnu olla enemmän omissa ajatuksissa. Aika lyhyt pinna niin katsonut parhaaksi olla omissa oloissa.”

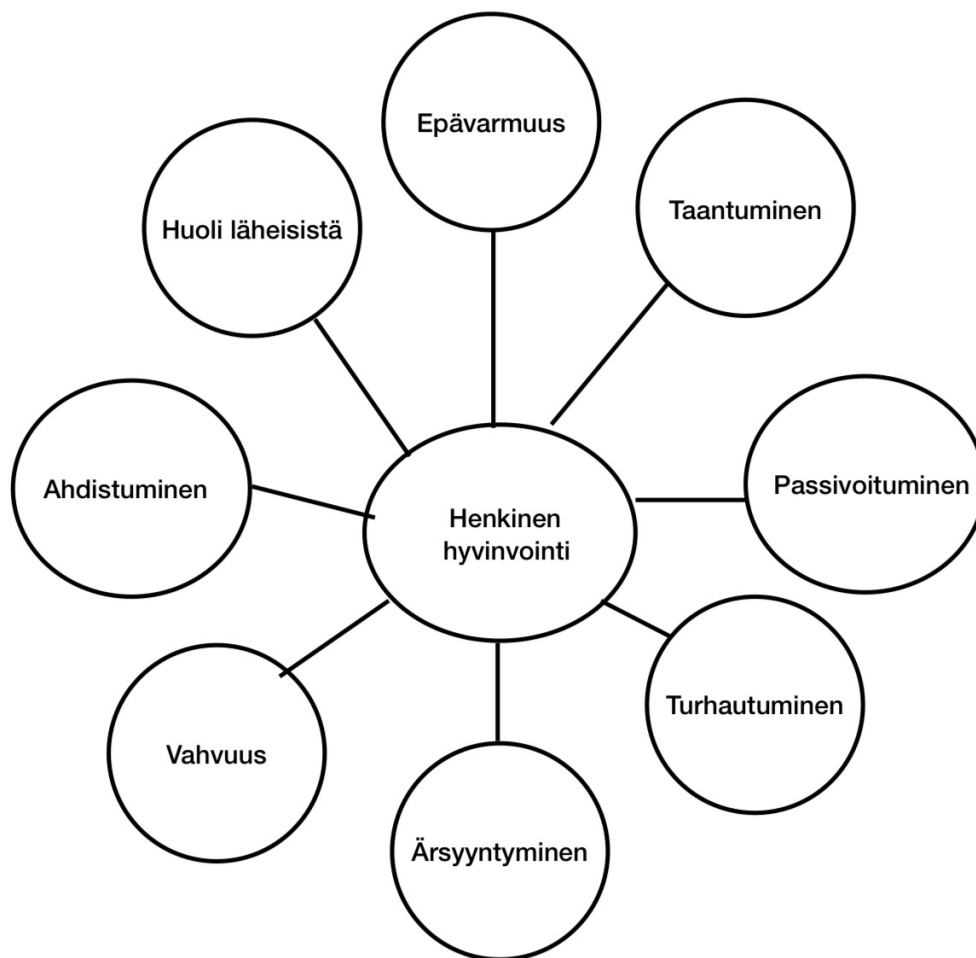
“Samana.”

“Samana. Rutiinit on hyvä juttu. Aika paljon viettää yksin, kun väsyä sosiaalisissa tilanteissa.”

Puolet vastaajista ovat pitäneet sellissä olon samanlaisena kuin ennen rajoituksia. Vähemmän aikaa sellissä viettää kaksi vastaajaa. Enemmän aikaa viettää sellissä kaksi vastaajaa. Rajoitusten seurauksena osa kokee tarvitsevänsä enemmän omaa aikaa ja yksityisyyttä. Osastoinnin takia osa vangeista koki, että heidän täytyy saada olla hetki yksin, jotta he jaksavat kuunnella taas toisten vankien keskusteluja uudelleen läpi. Osastoinnin seurauksena kireä ilmapiiri ajaa vankeja omiin sellisiin.

8.3 Henkinen hyvinvointi

Seuraavissa kysymyksissä keskitymme henkiseen hyvinvointiin. Henkinen hyvinvointi on riippuvainen monesta asiasta ja jokaiselle se voi tarkoittaa täysin eri asioita. Halusimmekin selvittää, millaisia tuntemuksia ja ajatuksia vangit ovat pyörittelleet epidemian edetessä. Mikä on auttanut jaksamaan, onko tapahtunut passiivisuutta vai rullaako kaikki vain omalla painollaan, kuin ennenkin.

Kuvio 6. Henkinen hyvinvointi

Koetko henkisen hyvinvointisi muuttuneen, miten?

“Sanotaanko niin, että kun oon ollu jo niin jo että... mä oon aina tiennyt, että on mä oon vahva, mutta en tiennyt että näin vahva. Justiin ne lapset. Ikävä lapsiin on ihan kauhea, mä en oo koskaan ollu ilman lapsia. Tavallaan oon muuttunut paljon vahvemmaksi ja yllättynyt itsenikin Mutta sitten mitä kauemman rajoituksen on ollu niin sitä kauheampaa se on myös lapsille. Tavallaan vielä suurempi huoli niistä lapsista, että niinkun meitä yritettäisiin erkaannuttaa toisistamme. Kun ollaan nyt vaan sen puhelimen varassa ja soittaminen täältä on järjettömän kallista. Aiemmin Skypet oli vartin, pidennettiin puoleen tuntiin, mutta samalla aukesi lapsiyhtävälliset tapaamiset siellä lasikopissa, että saa nähdä lapset. Mutta siinäkin on

niin, että saa tulla alaikäiset ja 1 saattaja, eli kaikki lapset ei voi edes tulla. Tavallaan rajataan se, että ketä lapsia voi nähdä. Rajoitukset on vaikuttanu sanotaanko siihen yleiseen omaan vointiin. Kun on tullu se se, että mikään ei onnistu ja kaikki on kiellettyä, niin ei kauheasti kiinnosta enää mikään. Joutuu pakottamaan itsensä, mutta se voi johtua siitäkin, kun ollu niin kauan. Mitä kauemman täällä on, niin sitä raskaammaksi kaikki on muuttunut, että mielenkiinto tavallaan niin kun kaikkeen loppuu. Kun aamulla avaa silmät niin odottaa jo sitä, että koska pääsee nukkumaan. Suoraan sanottuna samaa paskaa samassa paketissa jokaikinen päivä. Joutuu tekemään hirveästi töitä joka päivä, että saa pidettyä tai yritettyä pitää ittensä jotenkin positiivisella mielellä ja että saa itsensä jotenkin pakotettua. Että välillä sinne liikuntaankaan ei kiinnosta mennä, mutta sitten vaan pakottaa itsensä. Se on mentävä ja siihen tarvii päivä päivältä enemmän töitä, että jaksaa.”

“Emmä tiedä, jos ny mentäisiin 15–20 vuotta taaksepäin niin vois olla eri asia. Mutta ei mua nykyään hetkauta mikään, se nyt vaan pitää ottaa sellaisena kun se tulee. Kunhan ei nyt vaan pahenisi enää. Aluksi ajattelin, että mikä kauhea vouthotus nuhasta, mutta se on vissiin vähä äkäisempi nuha. Ihan varmasti saisi riittä. Että alkais taas porukka käymään lomilla ja vapauttaisi tätä ilmapiiriä aivan pirusti, vaikka ei omalle kohdalle toisi mitään. Tai no perhetapaamiset on tärkeitä tietysti ja tapaamiset, mutta vaikka itte nyt ei pääsisi mihinkään ulkopuolelle niin kyllä se keskiarvoisesti hyvinvointi nousee siitä. Mutta summa summarum aika vähän täällä näkee oikeasti pahoinvoivia ihmisiä, että kun lukee lehtiä ja kaikkea niin siviilissä yksinäisyys on, että eihän täällä yksinäistä oo. Sillee huomaa, että huumorista on tullu vähän erilaista. Kaikki vitsit on kerrottu, että alkaa mennä sellaiseksi rosvohumoriksi. Itte huomaa emännän kans keskustellessa, että kyllähän aivot sitä jumppaa tarvii, että pysyy kone käynnissä eikä ala sillei taantumaan. Mutta kun virikkeitä ei oo niin se on nyt vähän tällöstä pakkopullaa.”

“Kyllähän se vähä syö mieltä kun asiat menee just, että näkee ihmisiä ja sosialisoi paljon vähemmän niin kyllä se vetää mielen matalaksi. Passivoi eikä huvita tehdä samanlaista enää. Menny vaan huonommaksi. En mä nää tässä mitään hyvää.”

“En tiää, kun neljä kuukautta pääsi viime vuonna lomille niin mieli oli paljon parempi. Sitten istuttiin, kun tuli tällaisia vankilanjohtajan linjauksia, että lomille ei voi lähteä. Tällaiset mielivaltaiset ratkaisut ottaa päähän suunnattomasti. Tuolainen, että tavallaan ei mitään maalaisjärkeä niissä ja sitä kautta rupeaa vituttamaan entistä enemmän. Turhautuminen ja ärsyyntyminen lisääntynyt.”

“Ei. Siedätyshoidoksi mennä kun ei pääse sellaisten ihmisten kanssa, joiden kanssa voisi vaikka treenata. Harva on kenenkään kanssa tekemisissä ja on mitään yhteistä. Kaiken maailman öyhöttäjiä osastot täynnä, jotka eivät muissa vankiloissa pärjäisi. Olisi parempi niin, että ovet menevät kiinni. Samalla kun ovi menee kiinni ei osastojen välillä saa enää kulkea. Saisi sen oman rauhan. Sitten sanotaan, että voithan sä laittaa sellin oven kiinni, mutta kun sen tietää, että siinä ulkopuolella on kauhea meteli. Ei ole sellaista omaa rauhaa. Jos haluaa ulos sellistä niin ne on samat naamat ja koko päivä siedätyshoitoa.”

“Oon sen verran tasapaksu ihminen ettei tämä sullei hetkauta mua. Huoli omasta äidistä riskiryhmäläisenä ja kun sai tietoon, että se voi tarttua myös lapsiin niin huoli lisääntyi.”

“Ahdistanut ettei oo nähny lapsia, mutta ei muuten. Ollu niin kauan kiinni. Täällä on rajoitusten kanssakin niin avointa verrattuna muihin paikkoihin. Tuntuu vapaammalta.”

“Mielialaan ja varmaan jaksamiseenkin vaikuttaa epätietoisuus. Mihin suuntaan rajoitukset menee. On huolissaan siviilissä olevista ihmisistä, kun osa perheestä kuuluu riskiryhmään.”

Tässä kysymyksessä tuli esiin huoli läheisistä siviilissä. Osa vastaajista myös kyseenalaisti rajoituksia. Epätietoisuus rajoituksista ja niiden kestosta. Ahdistus siitä, ettei näe lapsia. Tässä tulee ottaa huomioon myös vankiloiden erot, sillä osa on kärsinyt tuomiota myös muissa vankiloissa, joissa arki pyörii eri tavalla. Haastatte- luissa tuli myös vankien oma pohdinta heidän henkisestä hyvinvoinnistaan. Esille

nousivat ikä ja entiset vankilat, joissa vanki on ollut.

Vankien henkiseen hyvinvointiin on vaikuttaneet useat erilaiset tunnetilat. Epätietoisuus tapaamisista ja rajoitusten kestosta on vaikuttanut vankeihin. Tunne siitä, että kaikki on kiellettyä, on passivoittanut vankeja. Passivoitumisen takia vanki odottaa aamulla herätessään, että olisi aika mennä nukkumaan.

Yksinäisyys nostettiin esille. Osa vangeista koki yksinäisyyttä, kun tapaamisia ei ole ollut. Osa nosti esille, että siviilissä on yksinäisempää kuin vankilassa.

Vastaukset henkiseen hyvinvointiin liittyen olivat kaksijakoisia. Osa vastaajista kiisti rajoitusten vaikuttavan heidän omaan henkiseen hyvinvointiinsa. Osa vastaajista kokee suurta ahdistusta ja kokevat rajoituksilla olleen vaikutusta heidän henkiseen hyvinvointiinsa.

Mitkä asiat on/olisi auttanut henkistä hyvinvointia kuluneen vuoden aikana?

“Liikunta olisi äärettömän tärkeää, mutta ei oteta kuuleviin korviin. Mulle on se on henkireikä, kun ei kauheasti oo vaihtoehtoja täälläkään. Ennen kudoin, mutta nyt ei enää kiinnosta sekään. Että liikunta on ollu se mikä on edesauttanut ja se olisi äärettömän tärkeää. Mä ajattelen tavallaan niin että mulla ei oo väliä. Mun koko elämä on aina linkittynyt lapsiin ja nyt kun mulla ei oo niitä niin tuntuu, että mun elämä on merkityksetön. Mutta lasten takia mun pitää jaksaa. Kukaan ei niistä pysty pitää yhtä hyvää huolta kuin minä. Mutta toivottavasti tää korona hössötys menisi pian ohi, että me pystyttäisiin olla taas enemmän yhteydessä. Että ilman lapsia mä olisin jo luovuttanut. Mutta niiden takia mun on pakko jaksaa vaikka se olisi kuinka vaikeaa.”

“Narikka on ollu sellainen henkireikä, että siellä saa jutella ja heitellä läppää. Muuten olisi aika tylsää loppupeleissä, että muutenkin toi narikka on hyvä työpaikka. Ei oo ollu ainakaan tylsää, kun on ollu niin hyvä työkaverikin. Kyllä jos ei

narikalla kävisi niin olisi varmaan huonompi olla, että se katkaisee hyvin kaksi kertaa päivässä osastolla olon. Se on varmaan se suurin syy miksei oo vaipunut synkkyteen.”

“Ei varmaan oikein mikään. Joillakin on voinu auttaa noi Skypet. Itse en oo jaksanu niitä ottaa, mutta kai se on joillakin jeesannu. Mutta sitten esimerkiksi olis voinu edesauttaa noilla urheilu jutuilla. Että olisi päässyt joidenkin tiettyjen kanssa sinne, että en mä näe että vankilan henkilökunta olisi yrittänyt edesauttaa sitä mitenkään että meillä olisi parempi olla. Urheilu totta kai auttanu.”

“Emmä keksi yhtäkään korona aikana. En keksi yhtäkään asiaa, mitä nämä esimiestason ihmiset olisi tehnyt. Tai no yksi asunnon katsominen mikä oli katastrofaalinen lopputulos. Punttisali, kun on auki niin se nyt on sitten se. Tietysti työtoiminnalla päivä vähän katkeaa, mutta en osaa mieltää sitä niin, että olisin jotenkin etuoikeutettu siihen, koska toiminnan pitää pyöriä koronasta huolimatta.”

“Treenaaminen, ruoka.”

“Koulu. Tietenkin Skype ihmisten kanssa, jotka siellä pystyy istua. Niitä lisättiin paljon, että ne on korvannut tapaamiset. Mulla on käyny aina tapaajia niin kyllä se jossain välissä alko heikompia ihmisiä painamaan ja kiristää pinnaa. Pastorin ja erityisohjaajan kanssa puhumisen tarve lisääntynyt koronan aikana. Asenne ratkaisee. Positiivisuus ja opiskelu auttaa, Kaiken saa raskaaksi, jos tekee sen raskaaksi.”

“Liikunta ja työpaikka. Vaikka työ oli ennen koronaa niin rytmin säilyminen on helpottanut. Jos ei pääse treenaamaan niin ahdistaa, mutta sen tilalle pitää sitten keksiä jotain. Perhetapaaminen on yleensä se joka katkaisee arjen, mutta kun sitä ei ole niin sen turhautumisen pitää purkaa johonkin. Tiivis yhteisö auttaa, läpikäydään rajoituksia ja ajatuksia niistä ja tunnetaan toisemme niin niin voi puhua avoimesti. Helpottaa kun tietää ettei ole yksin. Yrittää muistaa, että se on siviilissä samanlaista eikä se ole kiusantekoa vaikka täällä se välillä tuntuu siltä.”

“Pitää ottaa päivä kerrallaan turha murehtia. Kaikki on paskaa, jos niin haluaa. Paljon pyritään keksimään työkaluja, joilla parantaa henkistä hyvinvointia. Rentoutumisharjoitukset ja meditaatio auttaa jaksamaan paremmin. Jokaisella osastolla on omat jutut ja niitä pyritään keksimään lisää. Perhetapaamiset pitäisi pyöriä oli tilanne mikä tahansa. Mieltien lapsenkin etua. Sosiaaliin suhteisiin kulminoituu paljon hyvinvointi.”

Vastaajat kokevat, että heitä oli auttanut ja voisi auttaa edelleen liikunnan lisääminen, koulu sekä työtoiminta.

Skype- yhteydenpito. Haastatteluissa tuli ilmi, että skype- tapaamisilla ja niiden lisäyksellä on ollut merkitystä osalle vangeista. Osa koki, että skype- tapaamiset ovat pystyneet korvaamaan tapaamiset. Haastatteluissa kävi ilmi, että skype-tapaamiset koettiin henkisen hyvinvoinnin kannalta tärkeänä vaikkei vanki olisi itse ottanut niitä.

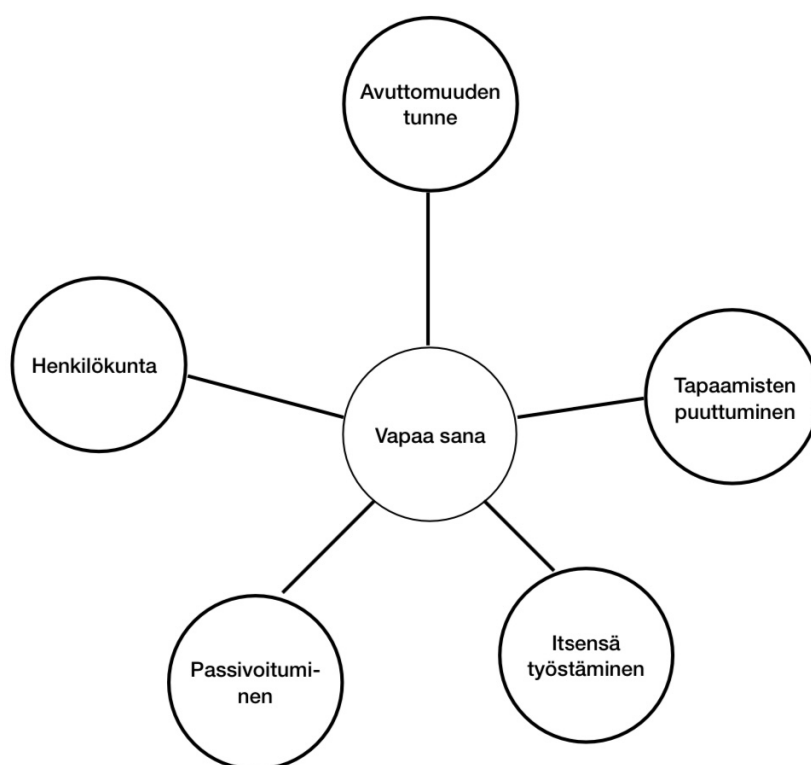
Liikunta oli monelle tärkeää. Liikunta on keino vangeille lievittää ahdistusta, turhautumista ja saada muuta ajateltavaa. Liikunta oli mahdollista myös sosiaalisoitua vankilan sisällä, vaikka esille nostettiin osastoinnin merkitys liikuntaan ja sen mielekkyyteen.

Työtoiminta on monelle tärkeää. Työtoiminta oli monelle vangille mielekästä, sillä se auttaa pitämään rytmistä ja rutiineista kiinni. Osa vangeista koki, että työtoiminnan avulla päivä katkeaa. Työtoiminnan aikana vankien on ollut mahdollista sosiaalisoitua muiden kanssa.

Omalla asenteella oli suuresti merkitystä tässä kysymyksessä. Vangit pystyivät kertomaan, että heidän omalla ajatusmaailmallansa on ollut merkitystä. Niin kuin yksi vanki totesi ”Kaikki on paskaa, jos niin haluaa”. Moni nosti esille, että pyrkii olemaan positiivinen ja yrittää olla murehtimatta huomisesta.

8.4 Vapaa sana

Halusimme antaa vangeille mahdollisuuden kertoa oma näkemys ilman tarkentavaa kysymystä. Moni haastateltavista puhuiikin koronaepidemiasta ja ajatuksiinsa siihen. Haastateltavilla oli hyvin erilaisia puheenvuoroja vapaassa sanassa. Mielestämme tämä kysymys oli jokaisen subjektiivinen kokemus ja puheenvuoro, kun rajoittavia tekijöitä ei ollut.

Kuvio 7. Vapaa sana

“No silloin, kun ne tuli ensimmäisen kerran viime vuoden maaliskuussa (2020), eikä siitä paljon tiedetty ja ajateltiin, että tää nyt vaan on joku tämmönen. Mut sit se vaan jatku ja jatku ja jatku ja sit ne toukokuussa hetkeksi lopetettiin, mutta jatkettiin taas niin kyllä se söi tosi paljon. Lapset on kuitenkin kaikista tärkeimmät ja kun joutuu kuuntelemaan miten ne itkee, että on ikävä ja miksei me nähdä. Et

kyllä täs koetellaan. Nyt vielä sitten lapset muutti toiselle vanhemmalle niin on vielä suurempi huoli, tiedä mitä sielä tapahtuu. Joka kerta kun soittaa kotiin niin saa pelätä mitä kuulee. Ihan kun löyhässä hirressä ois. Mut kokoajan pitää pelätä ja mulla on sellanen olo, että en mä jaks enempää. Et vielä jos jotain sattuu niin mulle riittää. Kun en mä pysty vaikuttaa mihinkään.”

“Siinä mielessä tutkintavankeus on niin stabiili vaihe, että ei siinä mitään muuta, kun odotella päivämäärää, että koska pääsee pois. Mutta kun tulee vankkeusvanki ja pitäis saada homma rullaamaan ja pitäis päästä johonkin, niin sitten voi alkaa jo vituttamaan. Siinä kohtaa varmaan huomaa, kun mikään ei liiku ja kun on hätäinen luonne niin kaiken pitäisi tapahtua nopeasti. Osastolla kaikki ottanu ihmeen hyvin sen, että lomat ois pyöriny, mutta korona on katkassu, että ei suurempia murinoita oo tullu. Melkeen kaikki on asennoitunu hyvin.”

“Emmä osaa sanoa onko se menny yhtää mihinkään. Ärsyttää vaan et vankilan henkilökunta ei käytä maalaisjärkee. Just toi liikuntahalli voi olla pieni juttu niille, mutta joillekki se voi olla iso juttu. Muutenki ylensäkki näis rajoituksis, että menis samaan tahtiin kun muuki maailma, eikä jäljes kaikis jutuis rajoitusten kans. Mun mielestä noi perhetapaamiset ois pitäny järjestää koko aika ja sit ois vaan ollu se karanteeni. Ois ollu helpompaa niille, joilla on perhe ja parisuhde.”

“Vaasan vankilassa eriarvoistaminen on korostunut entisestään korona aikana. Meille vouhataan koko ajan, miten vaarallista on mennä ulkopuolelle ja samalla toisesta osastosta viedään kouluun kokeisiin korona aikana. Että tuo on enää henkilökohtaista vittuilua. Siinä mielessä herättänyt paljon eripuraa vankien keskuudessa ja sehän ei ole kuin henkilökunnan aiheuttama. Mulle on sanottu, että hoida kämppä ja pankkiasiat siviilis, niin miksei tälle sanottu, että hoida koulu asias siviilis.”

“Tiärä onko se nyt rajoituksista, mutta ei enää niin veren maku suus jaks vetää enää. Se olis tehny olon paremmaksi, että vangit vähä kattois, ketkä osastolle tulis, eikä nillitettäisi pampuille. Kaikki hoidettu päin persettä, kun tuotu koronapositiivinen ja pamputhan sen tuo. Kävellään samoja käytäviä. Johtaja rikkoo ite

omia määräyksiä kulkemalla ilman maskia ruokalas. Ei oo hirveesti vaikuttanu mun elämään.”

“Liikuntaa oli tosi paljon, sitten sitä vähennettiin, kun tajuttiin koronan vakavuus. Tuntuu, että henkilökuntakin oli ja on sen takia edelleen varpaillaan. Ei lähestytty vankeja ja tuntuu että vankeinhoito on ottanut askeleen taaksepäin. Viime tuomiolla edistettiin ja hoidettiin asioita, mutta nyt vaan suoritetaan rangaistusta. Jos en tietäisi itse, mistä saa apua, en olisi saanut mistään apua. Paljon on ihmisiä jotka on huonoja puhumaan asioistaan mitään. Päihdeohjaajat ei käy enää osastolla esittäytymässä ja se vaikeuttaa hakemasta apua, kun ei tiedä.”

“Tapaamiset ois pitäny kokoajan järjestää, niin kuin muissaki vankiloissa. Oltas voitu ottaa mallia muista vankiloista, missä se toimii. Omaehtoinen testaaminen siviiliin puolella ja negatiivisella tapaamaan. Nyt kun laadittiin uudet tapaamisjärjestelyt, että jos menee perhetapaamiseen niin menee omaehtoiseen karanteeniin. Tämä olisi voinut olla koko ajan ja ite olisin ollut valmis menemään testeihin ja karanteeniin että olisi voinut tavata.”

“Passiivisuutta havainnut. Väkipakolla tekee paljon asioita, kun ajattelee niitä työkaluina. Tosi paljon tullut ahdistusta, mutta kun sen on kokenut ennenkin niin on hyväksynyt. Luen, opiskelen, kirjoittelen. Mulla ahdistus on ollut siitä, että kaikki on venynyt koronan takia. Avovankilaan siirtyminen esimerkiksi. Joka ilta ahdistaa, kun epätietoisuus on niin suuri, eikä asiat etene. Sitä hokenu itelle paljon, että on turvassa ja hyvissä käsissä. Siviilissä olisi varmasti saanut jo koronan. ”

“Oon voinu ihan hyvin. Välillä tuntuu, että on tosi tiukat ja välillä tosi löyhät rajoitukset. Välillä tuntuu valitettavasti, että rajoitetaan vaan koska pystytään. Kirjastoa saa pitää vaan omalle osastolle, mutta narikassa saa käydä kaikki osastot, että vois vähän miettiä. On hyviä ja huonoja päiviä. Ehkä huonot lisääntynyt korona aikana. Välillä tuntuu, että hakkaa päätä seinään itensä kanssa työskentelemissä, kun ei ole virikkeitä tai porkkanaa, jota kohti mennä. Jos tylsää niin päihteen käyttö riski tai ajatus siitä tulee. Ajatus siitä että ois helpompaa kun olisi ai-

neissa. Kauan kun on ollu kiinni niin alkaa huomata laitostumista, että se yhteydenpito alkaa jäädä.”

“Mieliä ollu aika alhaallakin suurella osalla. Tapaamiset on kuitenkin pieni pako vankila elämästä niin on vaikuttanu paljon. Mulla on hyvä onni, kun kaikki skypellä niin ei tarvi murehtia. Ympäristö kuitenkin vaikuttaa kaikkien mieliä, kun myö-täilee toisten tunteita osastolla, jolla ollaan pitkään yhdessä. Oma jaksaminen py-synny ihan samana rutiinien avulla.”

Vapaassa sanassa vangit toivat esiin avuttomuuden tunnetta, kun lapset itkevät ikävää vanhempaansa kohtaan ja kysyvät mikseivät saa nähdä vanhempaansa vankilassa. Myös huoli lapsista näyttäytyi.

Tapaamisien puuttumista kritisoitiin. Tapaamisia verrattiin muihin vankiloihin, jossa tapaamisia on järjestetty. Nostettiin esille omaehtoista karanteenia vankilan puolella ja vankilan ulkopuolella omaehtoista testaamista. Jos tulos olisi ollut negatiivinen, sillä olisi päässyt tapaamiseen.

Henkilökuntaa kritisoitiin vapaan sanan kohdassa. Esille nousi ärtymys henkilökunnan päätöksiä vastaan. Ärtymys henkilökunnan päätöksistä koski liikuntavuoroja, rajoitusten purkamisen kesto sekä perhetapaamisen peruuntuminen. Esille nousi, että osa koki henkilökunnan toimesta eriarvoisuutta. Tähän liittyi kokemus, että osa vangeista pääsi suorittamaan kokeita kouluun. Tämä on aiheuttanut eripuraa vankien välillä. Henkilökuntaa syytettiin myös koronapositiivisen vangin tuomisesta Vaasan vankilaan. Osa koki, että henkilökunta on varovaisia eivätkä tämän takia lähesty vankia. Koettiin negatiivisena asiana, etteivät päihdeohjaajat käy osastoilla esittäytymässä vangeille. Tämä vaikeuttaa avun hakemista, kun ei tiedä mistä apua hakisi. Tämän seurauksena koettiin, että vankeinhoito on ottanut askeleen taaksepäin.

Passivoituminen, ahdistus. Ajatus, että asioita tulee tehdä, kun ajattelee, että ne

ovat työkaluja. Ahdistus koronaepidemian seurauksilla omaan vankeuteen. Ahdistus syntynyt myös epävarmuuden seurauksena.

Oman itsensä kanssa työskentely. Esille nousi, että on vaikea tehdä töitä itsensä kanssa, kun ei ole virikkeitä, jota kohti mennä. Jos aika käy pitkäksi syntyy ajatus päihteiden käytöstä ja riski päihteiden käyttöön. Ajatus siitä, että koronaepidemia olisi helpompi kestää päihteiden vaikutuksen alaisena.

Osa vastaajista reflektoi vastauksissaan paljon muiden vankien tuntemuksia ja ajattelee poikkeusoloja varsin analyttisesti. Osa taas on jossain määrin jopa katkeran kuuloisia tilanteestaan. Vastauksissa tulee hyvin esiin subjektiivinen kokemus ja ihmisten eroavaisuudet haasteiden kohtaamiseen ja valmiuksiin vastaanottaa negatiivista informaatiota.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, miten koronaepidemia on vaikuttanut vankien henkiseen hyvinvointiin Vaasan vankilassa. Halusimme tutkimukselamme selvittää, kuinka vangit ovat kokeneet koronasta syntyneet rajoitukset. Tarkoituksenamme oli antaa vangeille ääni kuuluviin rajoituksista ja niiden vaikutuksesta heidän oman subjektiivisen kokemuksensa kautta.

Tutkimuksemme aineisto kerättiin teemahaastattelulla, johon osallistui kahdeksan vankia. Haastateltavat valittiin konsultoimalla Vaasan vankilan rikosseuraimusesimiestä. Haastateltavien valintaan liittyi se, että heillä on kokemusta vankilatuomiosta ennen koronaa ja koronan aikana. Haastattelut toteutettiin huhtikuussa 2021.

Tutkimuksemme käsittelee rajoituksia ja niistä koituneita seurauksia jo valmiiksi rajoitetussa ympäristössä. Halusimmekin tuoda esille tutkimuksessamme vankien kokemukset koronarajoituksista, sillä nämä rajoitukset ovat olleet myös vankilan arkea muuttavia tekijöitä. Tutkimuksessamme tuomme esille vankien subjektiiviset kokemukset rajoituksista ja niiden vaikutuksesta heidän arkeensa sekä hyvinvointiin. Selvitimme tutkimukseen myös Vaasan vankilan johtajalta selvennyksen rajoituksista, niiden täytäntöönpanosta ja niiden muutoksista.

Haastattelujen tuloksien perusteella voidaan sanoa, että jokainen vanki on kokenut koronaepidemian rajoitukset hyvin eri tavalla ja tähän subjektiiviseen kokemukseen on vaikuttanut moni asia. Perheellisten osalla suurin rajoitus on ollut tapaamisien peruuntuminen. Vangit ovat päässeet tapaamaan läheisiään todella harvoin ja tapaamisten välillä on saattanut olla useampia kuukausia. Tarjolla oleva Skype-puhelut ovat olleet helpottava tekijä, mutta puhelun aika on lyhyt ja harva lapsista jaksaa rauhoittua siihen. Perheettömät vangit ovat kärsineet myös tapaamisien peruuntumisesta, sillä heidän eivätkään ole päässeet tapaamaan läheisiään.

Vangit nostivatkin itse esille tapoja, joilla tapaamiset olisivat voineet olla mahdollisia. Vangit olivat valmiita omaehtoiseen karanteeniin ja koronatestaukseen, jotta tapaamiset voitaisiin toteuttaa turvallisesti. Monella vangilla tapaamisten rajoitukset olivat eniten hyvinvointiin vaikuttava tekijä. Vangeillakin on perheitä, jolloin on myös lapsen etu tavata vanhempansa.

Tuloksissa osastointi oli myös suuressa roolissa. Tämä näyttäytyi tunnelman kiristymisellä vankilan sisällä. Moni koki tämän negatiivisena rajoitteena. Osa vangeista kuvasikin osastointia siedätyshoitona. Osastoinnin takia vankien ei ole mahdollista mennä muiden osastojen vankien luo. Osastointi on rajannut myös vankilan toimintoja kuten urheilu ja ulkoilua. Nyt vangeille on mahdollista olla vain oman osaston vankien kanssa. Tämä vaikuttaa suuresti sosiaalisiin suhteisiin vankilan sisällä.

Tuloksissa oli positiivista huomata, että vankilan tarjoamiin toimintoihin vangit osallistuvat suurin piirtein samalla tavalla kuin ennen rajoituksia. Eroja vastauksissa oli liittyen toimintoihin, mutta suurin osa oli pitänyt toiminnat ennallaan. Muutoksia oli syntynyt, mutta vain harvalla. Osa halusi oman hyvinvointinsa takia lisätä oman hyvinvoinnin takia. Osa koki, että on vähentänyt aktiviteetteja tylsyyden ja rajoitusten takia.

Tutkimus on toteutettu Vaasan vankilassa. Vankilassa tehtävää työtä tehdään samojen lakien ja periaatteiden mukaan muissakin vankiloissa ja rajoitukset ovat koskettaneet vankiloitakin valtakunnallisesti. Kuitenkin vankiloissa voi olla toisistaan poikkeavia tapoja toimia korona rajoitteista päätettäessä.

9.1 Tutkimuksen validius

Tutkimuksen pätevyydellä eli validiudella tarkoitetaan, että tutkimusmenetelmällä on kyky mitata tutkittavaa aihetta. (Hirsjärvi ym. 1997, 231). Haastatteluiden

vastauksissa tuli esille vankien subjektiivinen kokemus, joista saatiin vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Tutkimusta voidaan pitää validina.

9.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksessamme huomioimme eettisyyden. Tutkimuksen materiaali kerättiin nauhurilla, joka luovutetaan vankilalle tietojen poistamiseksi. Vangit tekivät haastattelut anonymisti ja haastattelut kirjattiin niin ettei vankeja ole mahdollista tunnistaa vastauksien perusteella. Ennen haastatteluja jaoimme suostumuslomakkeen, jolla varmistettiin vielä vankien halukkuus tulla haastatteluun. Pidimme eettisesti oikeana sitä, että emme lähteneet muuttamaan vankien haastatteluja vaan toimme ne kokonaisuudessaan opinnäytetyöhömme. Emme myöskään analysoineet enempää vankilan johtajan haastattelua, sillä emme halunneet asettua vasten vankien subjektiivista kokemusta. Halusimme kumminkin eettisistä syistä ottaa vankilan johtajan haastattelun mukaan tähän opinnäytetyöhön kokonaisuudessaan. Täten pysyttelemme tutkijoina objektiivisina antaen kuitenkin lukijalle mahdollisuuden nähdä molemmat puolet.

10 POHDINTA

Opinnäytetyömme tutkimusaihe kehittyi suhteellisen nopeasti syksyllä 2020. Halusimme, että opinnäytetyömme olisi ajankohtainen ja sijoittuisi vankilaan. Aiheemme tarkentui lopulliseen muotoonsa tammikuussa 2021.

Kysyimme Vaasan vankilalta lupaa toteuttaa opinnäytetyömme Vaasan vankilassa. Vaasan vankila hyväksyi ehdotuksen ja saimme ohjaajaksi apulaisjohtajan. Kävimme useita hyviä keskusteluja hänen kanssaan aiheesta. Lopulta tutkimuksemme tarkentui siihen, kuinka koronaepidemia on vaikuttanut vankien hyvinvointiin Vaasan vankilassa. Tutkimuksemme teemoiksi nousikin hyvinvointi, Covid-19, rajoitukset ja vangit.

Koimme tutkittavan aiheen mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi. Halusimme nimenomaan antaa vankien oman äänen kuulua ja heidän kertovan subjektiivisista kokemuksistaan meille niin, että emme muuta niitä. Halusimme selvittää rajoitusten vaikutukset jo rajoitetussa ympäristössä, sillä kaikki valtakunnallinen uutisointi koski siviilejä.

Haastatellessamme vankeja koimme eriäviä tuntemuksia vastauksista ja niiden taustoista. Haastattelujen aikaan toinen meistä (Latvala) on työskennellyt vankilassa miltei vuoden ja toinen (Pellonpää) omaa työkokemusta KRIS (”Rikollisten revanssi yhteiskunnassa”) organisaatiossa.

Olemme koonneet tietoa monipuolisista lähteistä. Olemme tutustuneet lakiin ja tuoneet sitä opinnäytetyöhömmme. Tarkastelemme hyvinvointia ja sen eri osa-alueita. Aiheemme oli hyvin laaja ja todella uusi, joten teoria oli suppea yllättävän monessa kohtaa. Erityisesti Covid-19 kohta tuotti ongelmia, sillä tietoa ei ollut kauan paljoa luotettavista lähteistä. Lopulta kuitenkin saimme kootuksi kattavan ja selkeän opinnäytetyön, josta voimme olla ylpeitä.

Opinnäyte työskentely herätti ajatuksia projektityöskentelystä, aiheestamme, sekä asiakasryhmästämmme. Kuten tutkimuksemme tuloksista käy ilmi, vankien

henkistä hyvinvointia arpeuttaa stressi läheisten voinnista siviilissä. Elämäntilanteen tunteeseen liittyy Maslowin mukaan olosuhteiden hallinta ja kyky sopeutua vaikeisiin tilanteisiin. Mikäli hypoteesi siitä, että elämänsä hallitseva ihminen ei tee rikoksia ja joudu vankilaan, on totta, miten kyseinen ihminen voi ylläpitää hyvinvointiaan vankilassa, kun suurin osa säännöistä muuttuu tiukemmiksi?

LÄHTEET

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. 1.painos. Porvoo. Werner Söderström Osakeyhtiön laakapaino.

Arvot ja strategia. 2020. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 8.8.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/arvot.html>

Coronavirus disease (COVID-19). 12.10.2020.World Health Organization. Viitattu 15.6.2021. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19#:~:text=symptoms>

Elintavat ja mielenterveyshäiriöt. 2020. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 9.9.2021. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/elintavat-ja-mielenterveyshairiot>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.

Hyvinvointi. 2020. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 8.8.2021. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>.

Keskinen, P. Vaasan vankilan johtaja. Haastattelu 2.9.2021.

Koronavirus COVID-19. 25.2.2021.Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 15.6.2021. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19>

L 10.4.2015/393. Vankeuslaki. Finlex. Viitattu 16.6.2021. <https://www.fin->

lex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2005/20050767?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=vankeus-laki#O4L12

Lyhytaikaisvanki. 2009. Viitattu 12.9.2021. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152429/lyhytaikaisvanki.pdf?sequence=2>

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen Vaasan vankilan järjestyssääntö. 2019. Viitattu 8.8.2021. [https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/jarjestyssaannot/6HxCRUHIN/Vaasan vankilan jarjestyssaanto saavutettava.pdf](https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/jarjestyssaannot/6HxCRUHIN/Vaasan_vankilan_jarjestyssaanto_saavutettava.pdf)

Maslow'n tarvehierarkia.2018. Mielenihmeet. Viitattu 30.8.2021. <https://mielenihmeet.fi/maslown-tarvehierarkia/>

Mental well-being: resources for the public. World Health Organization. Viitattu 8.8.2021. <https://www.who.int/news-room/feature-stories/mental-well-being-resources-for-the-public>

Mielenterveys. 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 9.9.2021. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/terveys/mielenterveys>

Mitä terveys on? 2020. Terveyskirjasto. Viitattu 7.9.2021. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00903>

Mitä toimintakyky on? 2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 4.9.2021. <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/mita-toimintakyky-on>

Oireet ja hoito – koronavirus. 6.5.2021.Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu

15.6.2021. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/oireet-ja-hoito-koronavirus>

Organisaatio. 2019. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 15.6.2021. <https://www rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/organisaatio.html>

Rajoitukset ja suositukset koronaepidemian aikana. 2021. Valtioneuvosto. Viitattu 15.6.2021. <https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta/rajoitukset-ja-suositukset>

Rikosseuraamuslaitos.2020. Rikosseuraamuslaitos.Viitattu15.6.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos.html>

Sisällönanalyysi. 2018. Viitattu 15.10.2021. <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>

Sosiaalinen pääoma. s.a. Viitattu 9.9.2021. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-paaoma>

Sosiaalinen hyvinvointi ja sen tiedolla johtaminen. 2020. Viitattu 12.9.2021. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/322328/VNTEAS_2020_52.pdf?sequence=1

Tapaamiset. 2019. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 16.6.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/yhteydetulkopuolelle/tapaamiset.html>

Tarttuminen ja suojatuminen – koronavirus. 2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 15.6.2021 <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus>

Toiminnot. 2019. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 16.6.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/toiminnot.html>

Tuomi, J. & arijärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vaasan vankila. 2021. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 15.6.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/vankilat/vaasanvankila.html>

Vankilat.2020. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 16.6.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/vankilat.html>

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Virtanen, M., Aaltonen, M., Tyni, S., & Kivivuori, J. 2020. Vankilakoulutuksen vaikutus uusintarikollisuuteen ja vapautumisen jälkeiseen työssäkäyntiin. Viitattu 8.9.2021. <https://www.edilex.fi/artikkelit/20398.pdf>

LIITTEET

Liite 1.

TAPAAMISNIMIKE	vuosi	kuukausi	Vankeja_Yht
----------------	-------	----------	-------------

Skype-tapaaminen	2019,00	1,00	2,00
Skype-tapaaminen	2019,00	2,00	2,00
Skype-tapaaminen	2019,00	3,00	5,00
Skype-tapaaminen	2019,00	4,00	1,00
Skype-tapaaminen	2019,00	5,00	1,00
Skype-tapaaminen	2019,00	6,00	2,00
Skype-tapaaminen	2019,00	7,00	1,00
Skype-tapaaminen	2019,00	8,00	1,00
Skype-tapaaminen	2019,00	9,00	2,00
Skype-tapaaminen	2019,00	10,00	2,00
Skype-tapaaminen	2020,00	2,00	2,00
Skype-tapaaminen	2020,00	3,00	11,00
Skype-tapaaminen	2020,00	4,00	25,00
Skype-tapaaminen	2020,00	5,00	18,00
Skype-tapaaminen	2020,00	6,00	17,00
Skype-tapaaminen	2020,00	7,00	12,00
Skype-tapaaminen	2020,00	8,00	2,00
Skype-tapaaminen	2020,00	9,00	8,00
Skype-tapaaminen	2020,00	10,00	11,00
Skype-tapaaminen	2020,00	11,00	10,00
Skype-tapaaminen	2020,00	12,00	14,00

Valvottu	2019,00	1,00	27,00
Valvottu	2019,00	2,00	34,00
Valvottu	2019,00	3,00	38,00
Valvottu	2019,00	4,00	26,00
Valvottu	2019,00	5,00	25,00
Valvottu	2019,00	6,00	29,00
Valvottu	2019,00	7,00	27,00
Valvottu	2019,00	8,00	27,00
Valvottu	2019,00	9,00	28,00
Valvottu	2019,00	10,00	30,00
Valvottu	2019,00	11,00	27,00
Valvottu	2019,00	12,00	36,00
Valvottu	2020,00	1,00	38,00
Valvottu	2020,00	2,00	32,00
Valvottu	2020,00	3,00	24,00
Valvottu	2020,00	4,00	10,00
Valvottu	2020,00	5,00	21,00
Valvottu	2020,00	6,00	21,00
Valvottu	2020,00	7,00	35,00
Valvottu	2020,00	8,00	35,00
Valvottu	2020,00	9,00	27,00
Valvottu	2020,00	10,00	24,00
Valvottu	2020,00	11,00	24,00
Valvottu	2020,00	12,00	19,00

Perhetapaaminen	2019,00	1,00	5,00
Perhetapaaminen	2019,00	2,00	9,00
Perhetapaaminen	2019,00	3,00	9,00
Perhetapaaminen	2019,00	4,00	11,00
Perhetapaaminen	2019,00	5,00	7,00
Perhetapaaminen	2019,00	6,00	10,00
Perhetapaaminen	2019,00	7,00	8,00
Perhetapaaminen	2019,00	8,00	10,00
Perhetapaaminen	2019,00	9,00	11,00
Perhetapaaminen	2019,00	10,00	10,00
Perhetapaaminen	2019,00	11,00	10,00
Perhetapaaminen	2019,00	12,00	11,00
Perhetapaaminen	2020,00	1,00	5,00
Perhetapaaminen	2020,00	2,00	10,00
Perhetapaaminen	2020,00	3,00	6,00
Perhetapaaminen	2020,00	7,00	9,00
Perhetapaaminen	2020,00	8,00	10,00
Perhetapaaminen	2020,00	9,00	13,00
Perhetapaaminen	2020,00	10,00	11,00
Perhetapaaminen	2020,00	11,00	8,00
Perhetapaaminen	2020,00	12,00	3,00

Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2019,00	1,00	1,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2019,00	3,00	2,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2019,00	4,00	2,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2019,00	6,00	2,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2019,00	9,00	3,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2019,00	10,00	1,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2019,00	11,00	3,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2019,00	12,00	3,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2020,00	1,00	1,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2020,00	2,00	4,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2020,00	3,00	1,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2020,00	7,00	2,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2020,00	8,00	1,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2020,00	9,00	3,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2020,00	10,00	1,00
Lapsen tapaaminen (13 luku 5 §)	2020,00	12,00	2,00

Liite 2.

RISE RIKOSSEURAAMUSLAITOS

Tutkimuslupa

18.3.2021

9/332/2021

Opiskelijat
 Julia Pellonpää
 Maaria Latvala
 Vaasan ammattikorkeakoulu
 Sosiaali- ja terveysala

Hakemuksenne 15.3.2021

Tutkimuslupahakemus

Olette hakeneet Rikosseuraamuslaitokselta tutkimuslupaa Vaasan ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveysalan opinnäytetyötä varten. Opinnäytteen ohjaajana toimii apulaisjohtaja Tiina Larikka Rikosseuraamuslaitoksesta.

Tutkimuksen aihe

Koronaepidemian vaikutus vankien sosiaalisiin suhteisiin Vaasan vankilassa

Tutkimuksen toteutus

Vankien haastattelut Vaasan vankilassa.

Lupahakemus

Haette lupaa haastattelujen toteuttamiseen.

Päätös

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö myöntää teille tutkimuslupan haastatteluihin. Vankien haastattelujen toteuttamisessa tulee noudattaa vallitsevia koronaohjeita ja -määräyksiä.

Vankien osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja heiltä tulee pyytää yksilöity kirjallinen suostumus osallistumisesta tutkimukseen. Tutkimuksen tulokset on esitettävä niin, etteivät yksittäiset henkilöt ole tunnistettavissa. Tutkimusaineisto on säilytettävä siten, ettei se joudu ulkopuolisten käsiin. Tutkimusaineisto on tarkoitettu vain tutkimukselliseen käyttöön ja se on hävitettävä yksilötietojen osalta tutkimuksen valmistuttua. Tutkimuksen toteutus ja tutkimusaineiston keruu ei saa aiheuttaa kohtuutonta häiriötä vankilan muulle toiminnalle.

Tutkimuksen valmistuttua siitä tulee lähettää sähköinen kopio tai paperikopio Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön, Vaasan vankilaan sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen Kriminologiselle kirjastolle.

Osoite
 Lintulahdenkuja 4
 00530 HELSINKI

Puhelin
 029 56 88500

Telekopio
 029 56 88446

Sähköpostiosoite
 kirjaamo.rise@om.fi

2(2)

Riitta Kari
kehitysjohtaja

Peter Blomster
erikoistutkija

Esitelty ja päätetty sähköpostitse.

Tiedoksi

Vaasan vankilan johtaja ja apulaisjohtaja

Liite 3.

★ [Keskinen Pekka \(RISE\)](#) <pekka.k.keskinen@om.fi>

Vast.ott.: Maaria <maaria.evelliina@gmail.com>

[Vastaa](#) | [Vastaa kaikille](#) | [Lähetä edelleen](#) | [Tulosta](#) | [Poista](#) | [Näytä alkuperäinen](#)

Hei Maaria.

Pahoittelut, että vastaus kestää. Minusta tuo on hyvä idea ja puollan sen tekemistä meidän vankilassa.

yt.

Pekka

[- Näytä lainattu teksti -](#)

[Vastaa](#) | [Vastaa kaikille](#) | [Lähetä edelleen](#) | [Tulosta](#) | [Poista](#) | [Näytä alkuperäinen](#)

Liite 4.

PYYNTÖ HAASTATELUUN OSALLISTUMISESTA

Hei!

Olemme tekemässä opinnäytetyötä koskien koronaepidemian vaikutusta vankien henkiseen hyvinvointiin Vaasan vankilassa. Tavoitteenamme on selvittää kuinka koronaepidemia on vaikuttanut sosiaalisiin suhteisiin vankeuden aikana.

Opiskelemme Vaasan ammattikorkeakoulussa. Opiskelemme molemmat sosiaalialan koulutusohjelmassa.

Haluaisimme haastatella teitä opinnäytetyöhömmme. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Haastattelu tapahtuu kasvotusten. Haastattelut toteutetaan Vaasan vankilan tiloissa erikseen sovittavana ajankohtana. Haastattelu nauhoitetaan materiaalin tarkastelua ja analysointia varten. Haastattelut toteutetaan nimettömänä.

Tutkimusaineistoa käsitellään ja säilytetään niin, etteivät ulkopuoliset näihin pääse tutustumaan. Tutkimuksen valmistuttua tutkimusaineisto hävitetään ja nauhoitukset tuhotaan. Tutkimustuloksissa varmistamme, että yksittäiset henkilöt ovat tunnistettavissa.

Toivomme osallistumistasi haastatteluun!

Terveisin
Julia & Maaria

Suostun osallistumaan haastatteluun

Pvm
nimenselvennys

Allekirjoitus ja